

Historielagsnytt

Erik Grinderud med trugene til Barlindkongen - Se artikkel side 18

Husk årsmøtet 27. mars på Sørvangen og Vestskogdagen 25. mai 2014.
Se nærmere annonse og vår hjemmeside www.ekhist.no

Skoger og Konnerud
Historielag

Vellykket historisk vandring

Tekst: Per Runar Thoresen Foto: Arve Hoven

I månedskiftet sept/okt gjennomførte Teatergruppa «Det Dramatiske selskab» en historisk vandring på Konnerud. Den gikk over 4 dager og vel 300 personer deltok. På stoppesteder underveis var innlagt små skuespilltablåer med historisk tilsnitt fra de steder/bygninger som ble besøkt. I tillegg hadde teatergruppas president Arild Sønstrød forstørret opp gamle bilder fra historielagets fotoarkiv som var hengt opp underveis.

Per Runar Thoresen guidet i Vekterdrakt og kunne fortelle litt om historien bak de enkelte stoppesteder.

Vandringene startet ved demningen ved Stordammen, passerte Fredli pensjonat og videre via Fosserud (en av Konnerud's eldste bygninger) opp til tomten hvor Konnerudkollen Turisthotell lå. (brant i 1967) Ferden gikk videre til Konnerudkollen Skibakke hvor unnarennet fortsatt er ganske inntakt. Sprengsrud eller «Bygningen» i Grubegt. fra 1740-tallet var neste stopp før det hele avsluttet ved gamle Skalstad Landhandleri hvor skuespillerne tok reprise på en gammel situasjon hvor gutta banket på døra etter stengetid for å kjøpe øl.

Her ble den hyggelige turen avsluttet med salgskiosk av kaffe, kaker og historielagets bøker.

Starten ved Stordammen.

Bygningen i Grubegt.

Skalstad Landhandleri.

Fosserud.

Konneudkollen skibakke.

Hei

Nå var det plutselig høst, men vi har vært heldige med sommeren i år. Våre arrangementer og de vi har deltatt i, har vært velsignet med supert vær og godt oppmøte av historisk interesserte og positive deltakere. Vestskogdagen i mai, med hilsen fra HV og foredrag på Rønnue ved våre egne medlemmer Reidar Halden og Erik Juel var interessant og lærerikt og den Historiske Vandringsen på Konnerud ved «Det Dramatiske Selskab» var virkelig verdt et besøk. Når det gjelder sistnevnte imponerte skuespillerne med stor innlevelsessevne og tidsriktige kostymer, tekstforfattere med skrivesnert og ikke minst Vekteren alias Per Runar Thoresen, med historiske kunnskaper og god formidlingsevne. Noen av skuespillerne og Vekteren bidro også under åpning av kulturstien fra Hammerdammen til Svensedammen. Tusen takk til dere alle. Noen andre jeg vil takke er arrangementskomiteen vår. Dere står på både før, under og etter arrangementer og er like blide. En «blomst» til dere!!

Styret har behandlet resultatene av idédugnaden på årsmøtet. Mange gode innspill og forslag. Vi landet i første omgang på å forsøke en historisk tur, men den ble dessverre avlyst pga. for få påmeldte. Men vi prøver igjen neste år, se notis i bladet. Vi ønsker også å bidra til at bygdesamlingen på Borge skal bli bedre kjent og derved besøkt, og vi ønsker å lage en ny brosjyre som kan distribueres til barneskolene i Drammen. Fotogruppa har tatt et flott initiativ for å lære oss å bruke nettsidene med alle de historiske bildene de har lagret der. Se annonse i bladet om kurskveld på Sørvangen. Ellers har u.t. ønsket å ha styremøtene litt rundt i nærmiljøet, og vi har vært på Skjeldrumsaga hvor vi fikk se et flott restaureringsarbeid, Skoger kapell (og sommerkafé) og skal ha siste møte for i år på Fellesfjøset (hos Per Borge.) Møtene er preget av stor intensitet, gode innspill, deilig servering og mye latter. Så hvis valgkomiteen ringer DEG en gang på nyåret og ønsker deg med på laget, så vit at du er hjertelig velkommen!!

Til slutt vil jeg ønske hver og en av dere en riktig GOD JUL og GODT NYTT ÅR, og jeg håper å hilse på så mange som mulig av dere i tiden som kommer!

Hilsen Hanne

TIPPE – LOTTO – JOKER – KENO

32774982321174

Hver gang du spiller kan du la staten betale en andel til Skoger og Konnerud Historielag. Registrer deg eller gi kommisjonæren vårt reg.nr. **982321174**

Historielagsnytt

Ansvarlig utgiver:

Styret i Skoger og Konnerud Historielag.
Nr. 2 desember 2013 32. årgang.
Bladet kommer ut to ganger årlig- vår og høst
-og sendes alle medlemmene i Historielaget.
Opplag: 750 eksemplarer

Styret

Leder: Hanne Elisabeth Skjeldrum
Fretheim, leder@skhist.no
Nestleder: Jan Sundby Ekeberg
Kasserer: Tore Skjeldrum
Sekretær: Kai-Roger Olsen
Styremedl: Tone Sverreson Ørmen
Styremedl: Steinar Knutsen
Varamedl: Elisabeth Ruud
Varamedl: Linda Skjeldrum

Redaksjonskomité:

Redaksjonen tar imot stoff og bilder fra Skoger og Konnerud.

Redaktør: Per Runar Thoresen
redaksjon@skhist.no
Medlem: Tone Sverreson Ørmen
Medlem: Ingvild Anita Velde
Medlem: Inger Johnsrud
Medlem: Reidar Hyldetoft

Fotokomité

Tar imot bilder fra gammel og nyere tid.
Leder: Ingar Steen
foto@skhist.no

Teatergruppa - Det Dramatiske Selskab

President Arild Sønstrød

Bygdesamlingen på Borge

E-post: post@skhist.no

Postadresse

Skoger og Konnerud Historielag
Postboks 9112, 3006 Drammen

Hjemmeside og e-post

E-post: post@skhist.no
Web: www.skhist.no

Lay out: Print Konsult, Andebu
Trykk: Trykk Service AS, Drammen

Forsidebilde

Erik Grinderud foran sitt over 200 år gamle stabbur med trugene som Barlinkkongen benyttet. Foto: Reidar Halden.
(Se artikkel side 18)

Gjerpenkollen setter skogerbygda på hoppbartet

Norges nasjonale vintersport- hoppporten har en lang tradisjon på Konnerud og i Skoger. De av oss som har levd en stund husker med fryd sagnomsuste Konnerudkollen, Skioldbakken og Kavlemyra. I Skoger holt Andersrudbakken stand i mange år. Men er rekrutteringen til vår nasjonale vintersport utkonkurrert av allehånde øvrige tilbud til barn og ungdom ? Her gjør dugnadsgjengen i Gjerpenkollen en formidabel innsats gjennom tilbud om hoppeskole i vinterhalvåret i små bakker tilpasset utøvernes alder og ferdighetsnivå.

Tekst og foto: Reidar Chr. Hyldetoft

Helårsidrett

Etter at anlegget er bygget ut til å omfatte hoppbakker i størrelser fra 8 til 74 meters kritisk punkt (K-punkt) som fullverdige plastbakkeanlegg, er anlegget populært for hoppere i alle aldre fra hele Østlandsområdet også sommerstid. Den norske sommer Grand Prix starter i Gjerpenkollens K 74, og videreføres i Midtstubakken og Lysgårdsbakken på Lillehammer. Norges 30 beste hoppere deltar, med landslaget og den østeriske trener Alexander Stöckl i spissen. Og jentene er med, Gyda Enger vant jenteklassen sommeren 2013. Anlegget benyttes også av Flying Team Vikersund, og så vel Anette Sagen som Anders Jacobsen har mange treningshopp her.

Hoppentusiasme i 80 år

Gjerpenkollens historie startet i 1932. Brødrene Harald og Olav Haveraaen, Skoger Idrettslag, fant et velegnet område for hoppbakke i Gjerpenåsen og sørget for at grunnen ble kjøpt av eierne Olav Perhus og O. Stubberud. Etter dugnader på lørdags etter-

ET PRAKTANLEGG – Gjerpenkollen hoppanlegg slik det fremstår i sommerdrakt 2013. Fra venstre bakkestørrelse K 8, K 18, K 74 og K 35. Og selv Anders Jacobsen startet karrieren i bakkestørrelse 8 meter ! Et rekrutteringsanlegg for kommende generasjoner.

middag (lørdager var arbeidsdag) og søndager etter kirketid, sto bakken ferdig etter 4 års anleggstid. Innvielsen fant sted 23. februar 1936. Det var stor aktivitet i bakken fram til krigsutbruddet 9. april 1940. Som kjent var organisert idrett forbudt i krigsårene. Men illegal hoppaktivitet skjedde likevel. Ruudbrødrene fra Kongsberg, som i perioder hadde tilhold på Austad, kunne ikke dy seg og ble faste innslag i okupasjonsårene. Etter freden tiltok aktiviteten i bakken med trening og hopprenn. Rennene utløste reneste folkevandringen, og alle frydet seg over å se det norske flagget vaie i bakken. Populær publikumsdrikk var glovarm buljong, og fru Perhus hadde «café» i stua si for prominente personer. I etterkrigstiden har Gjerpenkollen hatt opp- og nedturer når det gjelder aktivitet, og det var nære på at anlegget ble solgt. Et innledet samarbeide med Drammen og Omegn Skikrets førte til dannelsen av Stiftelsen Gjerpenkollen Hoppanlegg, med Konnerud I.L., Skoger I.L., Lier I.L., Sjøstad Vestre Lier I.L. og Røykenhopp som deleiere. Entusiasme og dugnadsånd preger fortsatt driften av anlegget.

En tragisk ulykke

Den 6. januar 1969 var det en tragisk dødsulykke i Gjerpenkollen. Det var nysnø og glatt og helt uforsvarlige forhold i bakken. En hoppgjeng fra Sørlandet hadde vært i Midtstua hvor det ikke lot seg gjøre å hoppe. Gjengen tok turen innom Gjerpenkollen på veien hjem. Til tross for advarsler om forholdene, satte de utfor likevel. Kulen i bakken var bygd opp av masse stein, og da Kjell Håkonsen fra Holum nord for Mandal skled på hoppet, traff han en stor pyramidestein med hodet. Han kom aldri til bevissthet.

Fakta Gjerpenkollen

- Bygget på initiativ fra Brødrene Haveraaen 1932-1936
- Ruudbrødrene hoppet illegalt i bakken i krigsårene
- Offisielt åpnet som plastbakkeanlegg 02.08.1998
- Bakkestørrelser k 8-18-35 og 74
- Rehabiliteret etter jordras 2008
- Bakkerekord K 74 Mats Bergaard 82,5 meter (2009)
- Arrangerer Den norske sommerhoppuka/norgescup
- Eies av Stiftelsen Gjerpenkollen Hoppanlegg
- Stor anerkjennelse for profesjonelle renn og drifting av anleggene

Walther Haffner (79), Skoger I.L. til høyre, blir omtalt som nye Gjerpenkollens «far», mens Rolf Løsengen (67), Konnerud I.L. er en god samarbeidspartner i driften av bakkene. Lasse Ottesen, som deltok i åpningsrennet har sitt portrett i kafeteriaen i bakken.

Hoppskolen populær

HoppSPORTens fremtid må sikres gjennom rekruttering. Entusiastene i Gjerpenkollen arrangerer derfor hopp-skole for jenter og gutter mellom 0-12 år på tirsdager. Dette har vært så populært at 20 par hopp-ski til utlån i perioder har vært for lite. Ved idrettsgallaen for Buskerud i Drammen Teater ble Frank Bråthen (+) tildelt prisen for Årets Ildsjel 2009 av idrettspresident Tove Paule. Frank fikk den velfortjente prisen for sin innsats i Gjerpenkollen gjennom mange år med hopp-skolen og engasjement som rennleder og bakkespeaker.

Den «flyvende hollender» Kennert Syvertsen åpnet nyanlegget på plast, som en historisk forlengelse av at hans farfar Willy Syvertsen åpnet gamle Gjerpenkollen 23. februar 1936.

Gjerpenkollens betydning for norsk hopp-sport

Hopp-sjef i Norges Skiforbund Clas Brede Bråthen sier følgende: «Gjerpenkollen er et forbilde for andre norske plastbakkeanlegg. Bygd opp av ildsjeler på dugnad over tid. Anlegg som er bygd i Norge etter Gjerpenkollen sto ferdig i 1998 har fått råd og dåd fra ekspertisen i Gjerpenkollen. Kompetansen som er bygd opp for konstruksjon og drift av plastbakkeanlegg er generøst blitt delt med andre. Omkvedet har vært: Ring Walther Haffner i Gjerpenkollen, han vet råd !»

Et praktanlegg offisielt åpnet

Den største bakken ble utvidet til K 74 i 1987. Et norsk hoppukerenn ble avviklet det i 1979 med Johan Sæthre som vinner. En større ombygging ble foretatt i 1995, og to år etter gjorde sommerhoppingen sitt inntok gjennom legging av plast. Offisiell åpning var 2. august 1998 med skipresident Jan Jensen og Drammens daværende ordfører Lise Christoffersen på plass. Sistnevnte var stolt «snorklipper». Det fortelles at Willy Syvertsen fra Garås sto for det første hoppet i Gjerpenkollen ved den offisielle åpningen i februar 1936. Kanskje ikke tilfeldig at barnebarnet Kenneth Syvertsen åpnet «nye» Gjerpenkollen med et svev på 74 meter. Åpningsrennet inngikk i sommerens Norges-cup i plashopping, hvor det i tillegg til Gjerpenkollen ble konkurrert i Lysgårdsbakken på Lillehammer, Granåsen og Marikollen. I Gjerpenkollen stilte 114 hoppere anført av norgeseliten med Lasse Ottesen i spissen. Kenneths innsats var imponerende. Han var på sommerferie fra fysioterapeutstudier i Holland og ble nr. 18 i eliteklassen som besto av 35 hoppere. Konnerud tok seieren i 15. årsklassen ved Ole Christen Enger med klubbkameraten Fredrik Fjelltoft som nr. 2. I eliteklassen tok den Olympiske kombinertmester fra Nagano 1998, Bjarte Engen Vik, «rotta» på elitehopperne med bl.a. et prakthopp på 80 meter.

Bli kjent i Gjerpenkollen

Ta gjerne turen til Gjerpenkollen hoppanlegg.- sommer som vinter. Dersom du sommerstid tar de 322 trappetrinnene helt opp til toppen av K 74, fortsetter en sti i skogsterrenget som kan følges til Hellashytta. Her tar Karl Erik Solberg imot turgjester på søndager, men det blir en annen historie i Historielagsnytt.

Arvid Lian (51) helt til høyre, oppmuntrer framtidens hoppe-re av begge kjønn med treningsiver fra sin klubb IVRIG I.L. Fra venstre: Frida Berger (9), Nikolai Thue (7), Kristoffer Branting (7) alle Røykenhopp, Haakon F. Sveie Danielsen (11) Gjerpenkollen Hopp og Casper Branting (11) Røyken hopp.

Den store tragedien på Kjølstad

Tekst og tegning: Erik Grinderud

Kjølstad ligger lunt til innerst i Grubegt, innunder skråningen opp mot Gruveåsen med ca. 20 dekar (mål) jord. Det var langt mellom naboene og man var fornøyd hvis noen kom innom og slo av en prat.

Året 1923 kom det en familie hit og det var dårlige tider og lite arbeide å få for mange mennesker på den tiden. På denne eienommen kunne man ha griser, en ku og noen høner.

Her inne på denne plassen var det veiløst på vinterstid, så skier og truger ble brukt gjennom vinteren som kunne være ganske snøtunge her inne.

Om sommeren var det fremkommelig med hest og kjerre, så alt som skulle til gården måtte fraktes på sommertid. Huset var bra på den tiden med to soverom, en stor stue og kjøkken samt trapp opp til to små rom med skråtak. Uthuset var av gammel dato, muligens fra 16-1700 tallet?. Vannet måtte bæres inn fra brønn femti meter fra huset og særlig på vinterstid var det tungt arbeide.

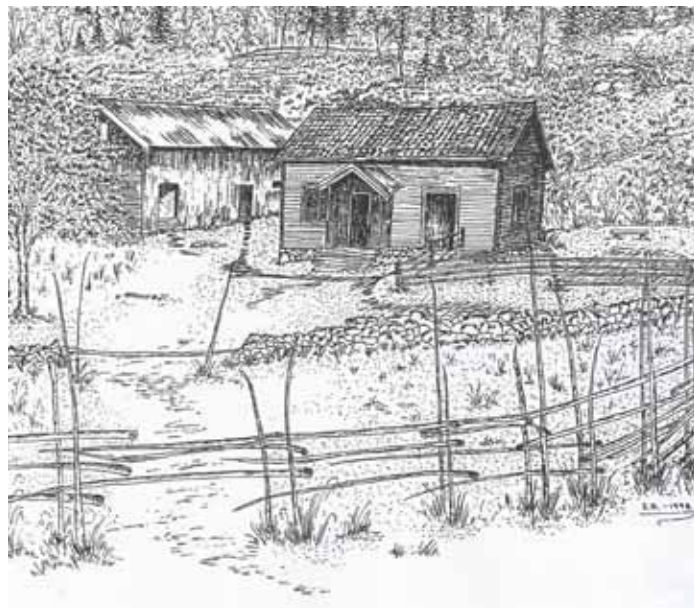
Tragedien

Tragedien til denne familien skjedde en lørdag formiddag utpå vårparten i 1930.

Veien hadde tørket opp og det var lettere å ta seg frem. De var alle bedt bort denne ettermiddagen, en hyggelig dag med kaffe og kaker. I stuen der de var på besøk gikk praten livlig utover kvelden til det ble snakk om å bryte opp. Det var blitt mørkt. Men hjemveien ble i alle fall funnet gjennom skogen.

Det skulle bli godt å komme hjem etter en koselig dag, men det er ikke alltid det går som en ønsker. Vel fremme ved grinden kunne de samlet se ned på husene-. De syntes alle det var et rart lys i lampen i stuen. Lampen hadde mange farger og fargene beveget seg. Det luktet brent og han far selv i flokken løp og fikk opp døren og åpnet den. Da skjedde det forferdelige. På få sekunder var hele første etasje overtent.

Alle ble stive av skrekk, glasset i vinduene sprang med kraftige smell og huset ble et eneste stort bål.

Kjølstad ca. 1920.

Brannen lyste kraftig opp og etter hvert kom det folk som hadde sett lyset hjemmefra i nattemørket. Ingen kunne gjøre noe og i løpet av en time var huset brent ned til grunnmuren. Det ble morgen og solen kom opp, og de var alle trøtte etter en lang natt og brannen døde sakte hen.

Det ble mange tårer her inne. Ulykken var et faktum og andre hus var vanskelig å oppdrive på denne tiden.

Men livet måtte gå videre for denne familien og de fikk tilslutt leie ei uisolert hytte og bo i noe som ble kaldt på vinterstid.

Men alle var glade for å ha tak over hodet og livet var igjen til å leve med.

Fakta Kjølstad

Tegningen viser Kjølstad Gård (Bilidt) innerst i Grubegt, på 1920-tallet. (I dag Grubegt 110)

Våningshuset brandt i 1930 og ble erstattet av ny bygning i 1932. Gården ligger helt inntil Konnerudåsen (Gruveåsen) hvor åsen begynner sin stigning mot toppen. Den gamle Grubegt, passerer her rett forbi. En viktig vei som ble mye brukt under gruvedriften på Konnerud. I dag blir veien mye brukt som gang og turvei til indre Konnerud (Stubberud)

De som har holdt til på denne plassen gjennom tidende.

Fra 1918: A. Hervik, A. Tyrihjell og Erling Sørbøen.

Eier fra 1921 til 1963: Ing. Hans Jensen

Etter han overtok urmaker Guttormsen stedet.

Neste eier ble Sigurd Solheim fra Arendal. Han drev Drammens metalliseringsverksted i sin tid.

Dagens eier av stedet er Terje Paulsen

Kjølstad idag. Foto: Reidar Halden.

Sponsorene som forsvant

Tekst: Redaksjonen

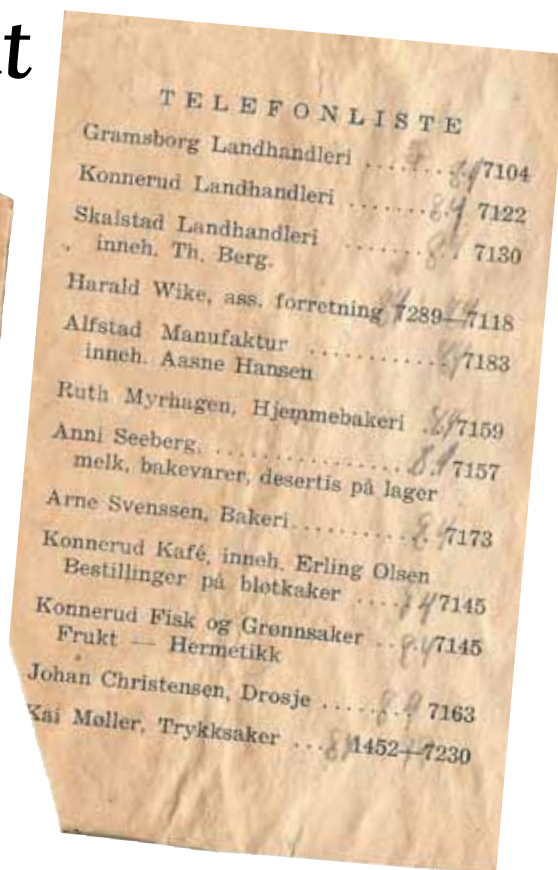
Man kan jo diskutere om verden går fremover, men den endrer seg i hvert fall.

På faximilen fra Konnerud Sanitetsforenings basar i 1957 finner vi godt kjente «sponsorer» fra Konnerud's næringsliv.

Alle 12 er borte vekk og bekrefter den voldsomme omstruktureringen i handel og næringsliv.

Bortsett fra Ruth Myrhagen og Skalsstad Landhandleri (som begge lå ved Skalsstad) lå de øvrige på Strekningen fra Bernås langs den gamle veien fra Bernås via Postsvingen og ned til Halvorsens Trafikkskole, Stubberudveien 7.

Konnerud Sanitetsforening ble for øvrig stiftet i 1930. De driver mye humanitært arbeid og er kjent for sine pengeinnsamlinger ved lotterier, basarer, fastelavnsris og maiblomster.

Redaktørens vignett

Mye av et historielags eksistens er ikke bare grunnlagt på interessen for fortidens kultur og våre forfedres gjøren og laden. Patriotisme er for meg en bærende bjelke for å interessere seg for lokalhistorie.

Generell definisjon av patriotisme: *Patriotisme (fra latin Patria) er følelsen av kjærlighet, tilknytning og forpliktelse til ens eget fedreland. Det kan være både kulturelt, etnisk eller politisk betinget.*

Både vi fra Skoger og Konnerud er vel sånn passe gode Drammensere, men vi er veldig flinke til å dyrke vår lokale patriotisme i våre to bydeler.

Slike holdninger skal vi ikke forakte, men faktisk være stolte av. Det å dyrke fellesskapet i familien, i gata der vi bor eller bydelen vår gir merverdier som vi skal ta vare på. Vårt historielag som skal fange opp patriotismen i begge bydeler har nok en utfordring i så måte.

Medlemsmassen

Ser vi på medlemsmassen vår, så har ca. 60 % adresse på Konnerud og 15 % adresse i Skoger mens de resterende 25 % fordeler seg likt på resten av Drammen og øvrige Norge. Medlemsandelene i våre bydeler avspeiler naturlig nok befolkningsgrunnlaget

og ser vi på andel i forhold til dette, - kommer vi ut med ca. 2,5 % medlemmer i hver bydel i forhold til befolkningen. Et riktig medlemspotensial ligger vel i hver husstand og da kan vi anslå at vi har 8-10 % medlemsandel.

Det betyr at vi fortsatt har mye å hente og her ligger det en utfordring både til alle oss medlemmer og til styret.

Balanse Skoger - Konnerud

Helt siden oppstarten i 1975 har man tilstrebet balanse i valg av tillitsvalgte i styrer og utvalg. Den gang satset man på et stort prosjekt i hver bydel. Bygdesamlingen på Borge i Skoger og gruvevirksomheten på Konnerud. Tidvis har det nok vært stor ubalanse i sammensetning av tillitsvalgte, men det har jo gått ganske bra allikevel. Det er nok viktigere at vi får tillitsvalgte som er engasjerte og har vidsyn nok til å se helheten i vår virksomhet.

Vi i redaksjonen har samme utfordring. Vi ønsker å balansere innholdet jevnest mulig mellom Skoger og Konnerud. Noen vil nok oppleve at vi kommer skjevt ut i enkelte utgaver, men over tid tror jeg det blir ganske bra selv om vi ikke bruker millimetermålinger. Er du av dem som synes vi kommer dårlig ut i din bydel, er det jo bare å ta pennen fatt, eller sende et lite tips til redaksjonen.

Per Runar Thoresen / redaktør

Kom hviledagen i hu

Fra arkivet: Tekst Normann Solberg

Dette var overskriften i et sikulære fra Sognepresten i Skoger og hans medhjelpere i 1897.

Til husfædrene i Skoger menighed

Sirkulæret var støtteunderskrevet av 29 av bygdas menn.(ingen kvinner) Hovedhensikten med sirkulæret synes i hovedsak å ha vært å stoppe ikkekirkelige fester, og sammenkomster og det ble siktet særlig til ungdommen.

Et lite utdrag:

- Ungdom som kommer bort fra søndagens rette kristelige Brug lar seg lett friste til forsømmelse av hviledagen
- Navnelig er Adgang til dans og, - hva dermed henger sammen – Kortspill og Drik noget, som har lett for at samle de unge. Særlig skadelig virker det, naar slige Sammenkomster foranstaltet om Lørdagen og Søndagen. Ingen kan tvile om, atenhver som direkte eller indirekte støtter saadan Trafik. Paadrager seg stor Skyld
- Setter Søndagens beste Værdi overstyr.
- Snart er de kommet saa vidt at de kun venter paa Helligdagen for at tage Del i forførrerske Fornøielser.
- Vi undertegnede nærer den faste Overbevisning, at meget vilde vært vundet til at afværge Helligdagens Misbrug, dersom Menighedens Husfædre var enige om, at ikke aabne sin Huse for saadan Lørdags og Søndagstrafik.

Skoger i December 1897.

P. Megrund Osc. Kiær I.A. Borge Nils Hanssen Langstrand
Medhjælper Medhjælper Medhjælper

Medhjælper

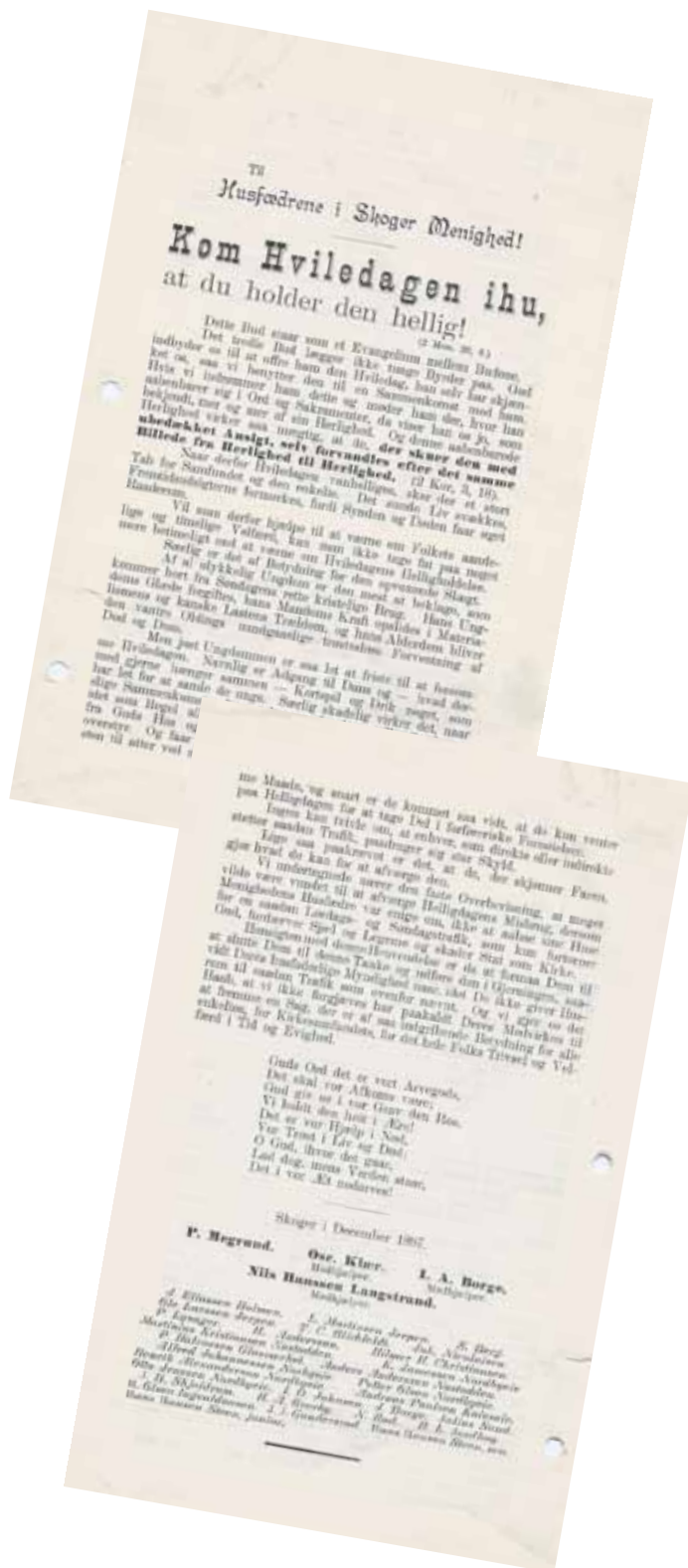
J. Eliassen Holmen	L. Martinsen Jerpen S.berg
Ole Larsen Jerpen	I. C. Blichfeldt Joh. Nicolaisen
P. Lysager	H. Andersen Hilmer H. Christiansen
Martinius Kristiansen Nøstodden.	K. Jamesen Norbyeie.
P. Halvorsen Glassværket	Anders Andersen Nøstordden
Alfred Johannessen Nøstodden	Andres Paulsen Knivseiei
Hendrik Alexanderson Nordbyeie	Petter Olsen Nordbyeie
Otto Jenssen Nordbyeie	I.D. Johnsen J. Borge
Julius Sand	J.H Skjeldrum
H.A. Øverby	
N.Rød	H.L.: Jordhøy H.Olsen Ingvalsaasen
J.J. Gundersrød	Hans Hansen Steensen Hans Hansen Steen jr.

Kirkeplikt ved Jarlsbergverket

Dette er over 115 år siden. Melodien virker kanskje i dag absurd på de fleste av oss. Det var nok annen kirketukt i gamle dager. Alle hadde plikt på seg til å møte i kirken til gudstjeneste. Plik-

Presten Peder Olsen Megrund var en av Skogers mest betydelige prester fra 1893 til 1918 Han var prost i Norde Jarlsberg prosti fra 1904.

ten er spesielt nedtegnet for arbeiderne ved Jarlsbergverket. Det å utebli kunne medføre bot til knappskattkassa (fattigkassa). På kongsberg var det ennå strengere. Der gikk en kirketjener rundt og knakket berggesellene med en stokk i hodet hvis de sov under gudstjenesten.

Fra vårt fotoarkiv

Fra «Furtebua» til Oskar Hauge i Stubberudveien. Her har noen karer i mange år møttes ukentlig hvor de med sine kreative hender har bearbeidet trevirke til de flotteste gjenstander. Fra V: Kristian Langerød, Rolf Svenssen, Oskar Hauge, Hans Haveraaen, Arvid Stubberud. Foto: Reidar Halden.

Gomperud Gård var i sin tid en av 5 gårder på Konnerud og strakk seg helt ned til Konnerudgt. i Baklia og sørover til Stordammen. Det var et gammelt krongods som gikk over til grevskapet under gruvedriften. Senere ble det auksjonert bort i 1777. Så sent som i 1904 var gården utparsellert i 72 parseller. Bildet er antatt tatt like etter krigen. Bygningen er senere re- vet/modernisert, men ligger omtrent på samme sted.

«Det Dramatiske Selskab» (teatergruppa i Historielaget) hadde i 1984 et skuespill «Bondebryllup 1884» (100 år tilbake) på Haneval gård i Skoger. Her ser dere brudeparet Ingeborg og Jørgen Borge.

Uværet «Frida» kom inn på ettermiddagen 6.8.2012 og herjet også natt til 7.8.2012 og gjorde store skader i Eikerbygdene. På Vestskogen ble mange av skogsbilveiene til Selvik Bruk helt eller delvis ødelagt. Bildene viser hvordan det så ut oppover Katthusdalen etter «Frida». Skogsbilveien var for en stor del fullstendig rasert og erstattet av et elveleie med store steiner. Foto: Arve Hoven.

Veibrekkgrinda

Tekst: Per Runar Thoresen

Veibrekkgrinda på tegningen er tegnet av avdøde Øyvind Pedersen fra Skoger og er symbolet på en svunnen tid som dagens barn neppe kan begripe. For 100 år siden og senere enn det, var slike grinder et helt vanlig syn på veiene i de fleste bygder, også på gårdene. Den gang var det dyra og ikke bilene som rådde hverdagen til folk. I vårt område var det i hovedsak av hensyn til kuer og hester.

Beiteområdene var gjerne inngjerdet for at dyra ikke skulle trekke for langt av gårde. Kuene skulle jo melkes hver ettermiddag/kveld og da måtte man ha en viss kontroll på hvor budskapen befant seg.

Grinda i veien var helt nødvendig for at folk, hest og kjerre og senere biler skulle komme seg videre.

Men det var jo tungvint og tidkrevende for de som skulle forbi grinda. Grinda måtte jo åpnes og lukkes etter passering og var en alene i ekvipasjen, så tok det tid.

«Grindgutter og grindjenter»

Uansett reguleringer og forordninger i samfunnet, så skapes nye behov av seg selv. Slik oppstod behovet for «grindgutter og grindjenter». Unger i nabolaget til grinda så muligheten til å både hjelpe til samt kanskje i tillegg tjene noen slanter. Derfor ble det praksis at når ungene åpnet og lukket grinda for passerende, så ramlet det noen mynter til dem for jobben.

Slik oppstod nok i ungenes bilde et klart syn på de snille og de mindre snille avhengig av størrelsen på mynten.

En grindgutt i arbeid.

Fegrind. Ukjent sted.

«Liggegrinda»

Etter hvert som bilparken vokste ble det behov for en raskere passering uten hinder og dermed fikk vi de såkalte «liggegrinder» (ferister) hvor bilene kunne passere, mens dyra ikke kunne eller torde å passere stakkene (i dag stålrør eller lignende) som lå på tvers med store mellomrom. Når «liggegrinda» kom, ble det gjerne satt opp en vanlig grind ved siden av slik at hestepassasjer med kjerre, slede og annen redskap kunne passere. Etter hvert som bilparken økte og hesteequipasjene ble færre, så sank nok fortjenesten til «grindjenta».

Veibrekkgrinda.

Veibrekkgrinda lå i nåværende Jarlsbergveien i området hvor Rådyrveien og Skogbrynet går til hver sin side.

Vi har snakket med Reidun Engelkor (født Fossan) som bodde like ved grinda som jentunge og hun kan fortelle om livet som «grindjente» sammen med andre venninner.

Det var jo ikke mye å bli rik av, men hun minnes denne tiden som et hyggelig innslag fra sin barndom. Man var jo avhengig av egen fantasi for å skape egne fritidssysler den gang.

Slik ser det ut idag. Foto Reidar Halden.

Det er vel trolig at «liggegrinda» på Veibrekke kom før krigen og selv husker jeg den godt.

Det var jo flere «liggegrinder» i vårt område, men for oss som bodde på Konnerud var det bare ei grind som vi kalte for «liggegrinda» og det var grinda på Veibrekke.

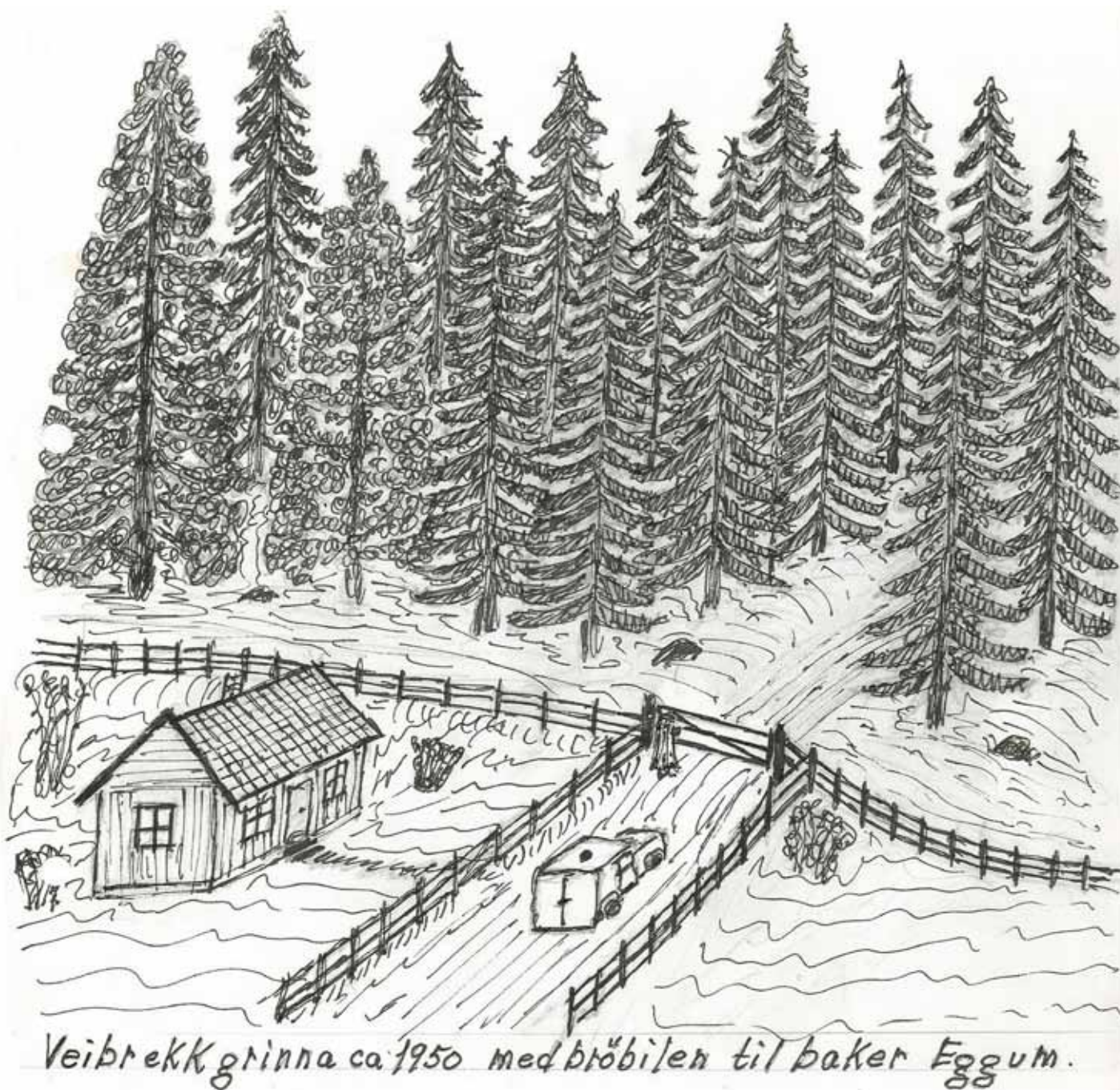
Jordbrekkskogen en skummel skog.

På tegningen ser vi en høy og tett skog og den strakk seg nordover fra grinda og nesten helt frem til Dambråten ved Svesse-damdemningen der veien gikk den gang.

Skogens navn var Jordbrekkskogen og passerte du der etter at det var mørkt, så var det ekstra mørkt der og ganske så skum-

melt. Ikke hørte vi om voldtekter og den slags, men at det kunne være skumle folk og sogar spøkelser bak trestammene var alment kjent. Det var nok mange som ikke torde passere der aleine og var ei Skauerjente på fest eller besøk på Konnerud var det lett for en Konnerudgutt å vise sin styrke ved å følge jenter gjennom Jordbrekkskogen.

I huset til venstre for grinda bodde Niri Stuvstad som jobbet i trevarefabrikken (Eiet av Trygve Nilsen etter krigen) som lå ved Høyfoss ved Verkenselva litt lenger ned på andre siden av veien. Han både lagde og spilte feler.

Øyvind Pedersen har tegnet Veibrekkegrinda

Fire klasser på Konnerud skole 1936-37

Foran fra V: Olaf pettersen, Rudolf Nilsen, Gunnar Braathen, Reidar Mortensen, Syver Bergh, Erling Jacobsen, ukjent, Jørgen Prøis, Sigmund Fredriksen, Torolf Larsen, Petter Braathen, Bjørn Myrvold.

2. rekke: Jonny Lunde, Gardar Eskerud, Gunnar Prøis, Olaf Frøiland, Kåre Langeland, ukjent, Egil Torgersen, Knut Lieblein, Erik Kristiansen, Kristoffer Halden, Egil Eskerud, Henry Nicolaisen, Egil Gramnes.

3. rekke: Bjørn Bergflødt, Lærer Olaf Haveråen, Arvid Kvernberg, Per Bergli, Jørgen Gomperud, Rolf Nilsen, Thor Bjurstrøm, Ivar Tveten, Tore Bergli, Arne Kjell Johnsen, Reidar Kinnerud, ukjent, Kristian Langerød, Kjell Hansen, Lærerinne Anna Ekholt, Harry Bergflødt.

4. rekke: Elsa Svendsen, Lilland Skjeldsbekk, Margit Thomassen, Ellen Hansen, Anne Marie Larsen, Åse Mortensen, Alvilde Holst, Astri Hauger, Bjørg Nikolaisen, Ellen Jacobsen, Ellen Hansen, Anne Vestli, Margrete Nilsen

5. rekke: Aslaug Hallerud, Gerd Myrvold, Solveig Larsen, Hjørdis Hallerud, Synøve Lieblein, Synøve Halden, Kari Prøis, Agnis Braathen, Marit Mortensen, Inger Johanne Nordli.

6. rekke: Åse Larsen, Margrethe Bjørløw, Aslaug Hauger, Reidun Olsen, Harriet Larsen, Synøve Bråthen, Astri Andersen, Bianca Eriksen, Gudrun Brekke, Kari Bay, Åste Halden, Margit Halden. Bakerst: Lærer Lars Heggen

Som vi ser er alle gutta foran og jentene bak og alle med pikenavn.

Monte Bello på beina - Den største begivenhet blant skogsløpere

Med seks kilo i sekken og turstøvler bar det i vei fra Konnerud til Sande.

Før Birken var dette Norges største skogsløp i vårt distrikt.

Fire idrettsklubber samarbeidet og planla et terrengløp i skogen fra Konnerud til Sande i 1932. De fire idrettslagene var Konnerud, Skoger, Eidsfoss og Vinn.

Tekst og foto: Tone Sverreson Ørmen

Starten skulle gå fra Fredli ved Stordammen på Konnerud med opprop på start og inndelinger i klasser under 32 år og over 32 år.

Løpet kom til etter et initiativ fra Ski og Ballklubben Vinn i Sande for over 80 år siden. Den 14. oktober 1932 hadde de møte på Kaffistova i Drammen med Skoger, Konnerud og Eidsfoss idrettsforening.

Løpet ble delt inn i fire etapper, slik at de fire idrettslagene fikk fordelt arbeidet. Konnerud idrettslag sto for starten og hadde vakter i løypa fra Fredli til Heia ved Majordammen. Skoger idrettslag måtte stille med vakter fra Heia til Svartvannndam. Eidsfoss hadde fra Svartvannndam til Haukelielva og Vinn hadde fra Haukelielva og inn til mål.

De fire idrettslagene lagde en kontrakt for 3 år. Skulle et av lagene svikte måtte de ut med en bot på kr. 30,-. Alt ble avklart på et møte på kaffistova i Drammen. Det ble bestemt at løpet skulle gjennomføres en gang i året. Det skulle starte på Konnerud og mål i Sande ved kommunehuset.

Tung sekk og fjellstøvler

Deltagere måtte ha en turistpakning på 6 kg og turstøvler. Sekken ble kontrollert og siden det ikke var matstasjoner måtte hver og en sørge for mat og drikke underveis.

Monte-Belloløpet fikk stor pågang og det var hele 250 påmeldt til det første løpet som ble Norges største skogsløp. Startkontingenten var på 3 kr. (Omregnet til dagens kroneverdi ville det blitt ca 100 kr. som vel er langt billigere enn dagens startkontingenter for et slikt løp. Men så er jo serviceapparatet rundt vesentlig mer omfangsrikt i dag.)

Deltagerne fortalte til avisen at det var hardt og det var tøffe 3,3 mil i skogsterreng.

Jørgen Kalmo, 59 år og veivokter på Holmestrandsvæien fortalte den gangen at, «det var hardt, men moro. Jeg spiste litt underveis og drakk mye melk så sekken ble noen gram lettere, men den holdt i vektkontrollen».

Blir du med neste år spurte avisens journalist - Ja, det kan godt hende, men da vil jeg trene litt på forhånd. Jeg startet sammen med Haveråen, men han dro fra meg. Han ville nemlig løpe opp på toppen og det synes jeg var for stridt.

Pensjonert rektor Hans Haveråen studerer med stor interesse den gamle protokollen som bekrefter at hans onkel Olaf Haveråen var sterkt involvert i arrangementet og løpet.

En annen deltager ble spurt: - Hvor mange ganger spiste De underveis? - En gang, jeg fikk litt havrevelling av en fyr, så det var en snill fyr.

Landskjent

Montebelloløpet ble kjent over hele landet og det var stor deltagelse fra 1932 til 1938.

I 1934 var det mange løpere som kom fra hele landet for å delta. Værgudene var ikke helt på arrangørenes side. Det kom en halv meter snø på Konnerud, og snøplogene var i arbeid. Det var kraftig nedbør ved Konnerudkollen Turisthotell og vinteren hadde kommet til Konnerud for fullt og denne meldingen lovet ikke godt for helgens store løp.

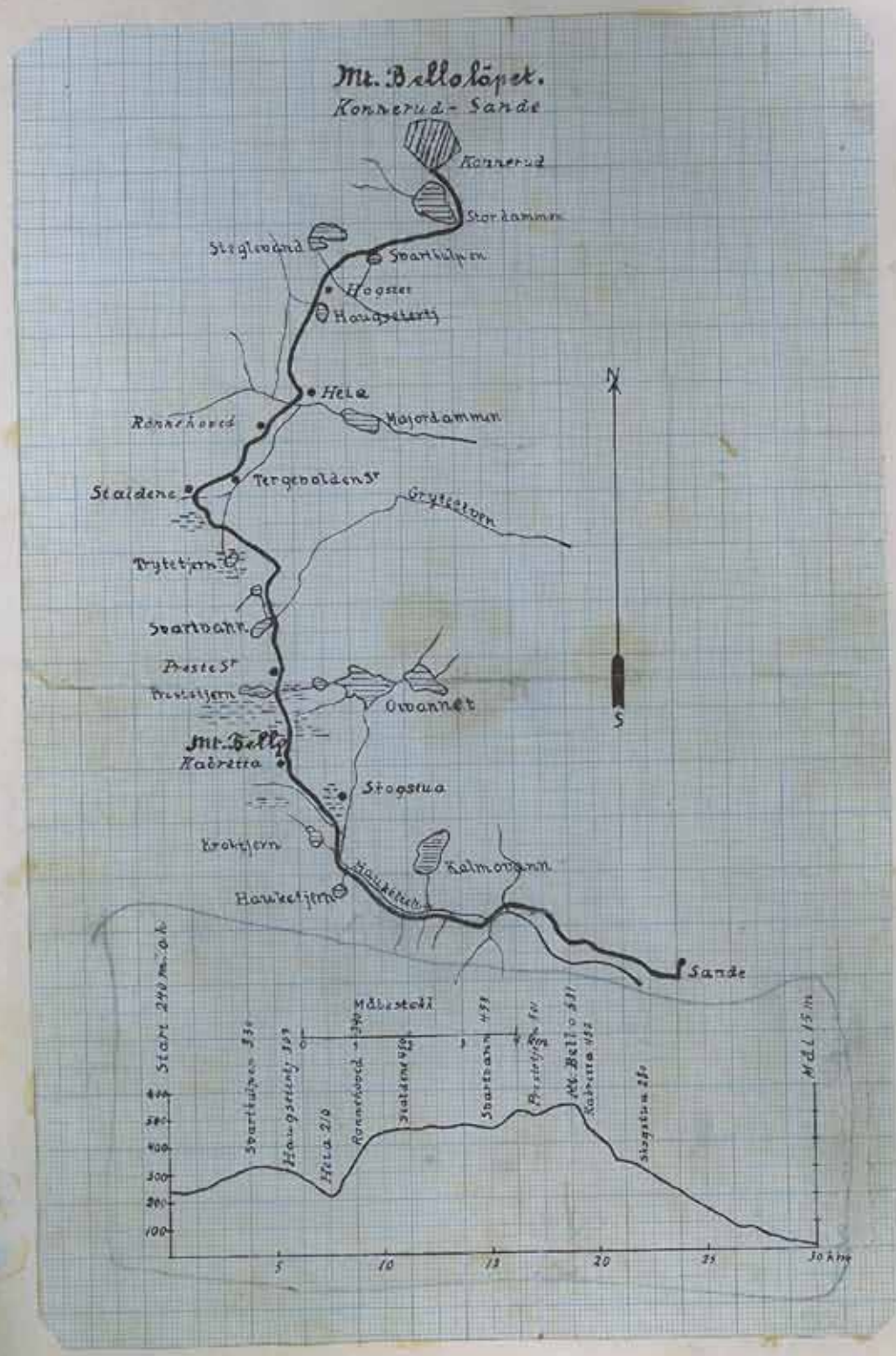
Skoger II og Konnerud var godt representert på startlistene. Det var personer som Martin Sand, Olaf Haveråen, Thorleif Pettersvold, John Johnsen, Johan Haveråen, Rolf Pettersvold, Kristian Løvås, Knut Heggen, Oskar Frydenberg, Karl Torgersen, Harry Schwencke, Olaf Dyrdaahl, Arvid Halvorsen og Bjørn Lehn. Det var mange flere fra distriktet, men dette var et utvalg av de lokale deltagere dette året.

Løpet gikk som normalt, men dette året var det lov og ha pigger under beksønstøvlene, grunnet glatte og snørike løyper.

Mange minner

Hans Haveråen sitter og blar i den gamle utklippsboka som vi har fått låne av årets arrangementskomite for Montebelloløpet som nå i høst går for tredje gang etter krigen.

Signet av Th. Fiskin, Eidsfos.

Arrangørens kart over løpstraseen fulgte kjente steder.

Faksimiler fra Drammens Tidende og Jarlsberg.

Det var spesielt for han å lese i denne boka, for hans onkel var en av ildsjelene som startet det hele og var med i komiteen. Det var håndskrevne referater fra møtene og Hans kjente igjen skriften til onkel Olaf. Han var også veldig imponert over at noen har tatt så gått vare på denne protokollen. Avsklipp fra Drammens Tidende og Fremtiden var limt inn og Hans koste seg med å lese de gamle resultatene. Som tidligere idrettsmann var han opptatt av tider og sjekket resultatlistene nøye.

De fleste på resultatlistene var godt kjente eller eventuelt fedre til folk han kjente. Hans har jo bodd store deler av livet sitt både i Skoger og på Konnerud. Som lærer og rektor var han kjent med alle navnene og deres familie.

I avisutklippene kunne vi lese at arrangementet fikk skryt av løperne. Superlative uttalelser var det mange av som: « Som vanlig var dette et utmerket arrangement». « Ikke noe arrangement i Norge overgår dette» «Disse karene som står bak har planlagt godt og alle detaljer er gjennomtenkt.» Det varmet selvfølgelig Hans og lese så lovende ord om sin egen onkel som var ildsjel for dette store arrangementet.

Den 4. juli 1939 samlet komiteen seg på Kaffistova igjen. Følgende møtte: Gunnar Rinde og Sverre Borgersen fra Sande, John Johnsen og Olaf Haveråen fra Skoger, Rolf Pettersvold fra Konnerud. Eidsfoss idrettsforening hadde sendt et brev og de ville trekke seg fra løpet. Kassabeholdningen var på 88,61 kr, men det gjenstod utgifter på 127,98, og det vil si at kassa var tom. De fire lagene måtte dele dette underskuddet og Olaf Haveråen ble valgt til å avslutte regnskapet. Sammen med Rolf Pettersvold sendte han avskrift av regnskapet til de fire klubbene.

Det var igjen 21 merker som ble delt mellom lagene. Komiteen ble enig om å innstille Monte Belloløpet og møtet ble avsluttet med underskrifter fra de som møtte denne dagen på Kaffistova på Strømsø.

Om slik ble et av Norges største skogsløp i vårt distrikt avsluttet og bare minner ble igjen, inntil det gjenoppsto for 3 år siden, men tiden har endret seg. Nå er det ikke lenger et løp for skogskarer med tunge fjellstøvker og gamle tunge ryggsekker. Nå er det lette terrengjoggesko og tilpasset lette løpsantrekk hvor damene også deltar selv om løpet fortsatt domineres av menn med nr. på brystet.

Fredlihavna - sentralidrettsanlegg

En trenger kanskje ikke undre seg over diskusjonen om plassering av nytt sykehus som jo er en meget stor sak. Plassering av et sentralidrettsanlegg på Konnerud var også en diskusjon som gikk i mange år. Kanskje var man litt sent ute, men 18. november 1963 ble det holdt en befaring med basis i en tidligere henvendelse fra Konnerud Idrettslag til Skoger kommune. Tidspunktet var ikke tilfeldig da det allerede var avklart at Skoger Kommune ville innlemmes i Drammen fra 1. januar 1964.

*Tekst: Per Runar Thoresen
Kilde Konnerudsport*

På befaringen deltok toppfolk både fra Kommune, fylke og idrettslag.

Ordfører i Skoger Einar Mortensen, Cato Olsen, formann i Skoger Kommunes ungdoms- og idrettsutvalg, A.M. Amundsen fra samme utvalg, Oskar Mortensen, formann i Konnerud IL, Rolf Pettersvold KIL og Idrettskonsulent Finn Ellingsen, Buskerud Fylke.

KIL hadde forut for dette rettet en henvendelse til kommunen om de dårlige baneforholdene på Sletta som var lagets eneste bane. De krevde et omfattende løft som kunne tilfredstille dagens behov og mente at en videreutbygging av Sletta og nærområdet der både var feil plassering og for kostbart.

Dagens leder i Konnerud Idrettslag Geirr Kihle synes det var en offensiv og riktig satsing i 1963, men glad det ikke ble noe av, da området ved Fredlihavna ville vært for lite til dagens anlegg og fremtid. Det var nok Svensedammen Skole som utløste plasseringen slik de ligger idag.

Langt fra folk og ingen skole i nærheten

I brevet til kommunen har vi sakset litt av innholdet.

«Nevnte bane (Sletta) ligger slik til at en utbygging vil by på vansker og forholdsvis store utgifter. Dessuten ligger den så langt utenfor tettbebyggelsen at plasseringen ikke taler for videre ut-

Fredlihavna slik den ser ut med ny bebyggelse i stedet for sentralidrettsanlegg. Foto: Reidar Halden.

bygging. Konnerud's nåværende og framtidige skole eller skoler vil ikke bli plassert i nærheten av banen, og skolen/e vil derfor vanskelig kunne nytte et idrettsanlegg her. Det synes klart at Konnerud Idrettslags bane ikke er stedet for sentralidrettsanlegg. Det vil være urealistisk å bygge et idrettsanlegg som ikke kan nyttes av skolen. En kan derfor se bort fra Myra ved Lier Sykehus, Konnerud som alternativ».

Redaksjonen kan fortelle at det tidligere hadde vært tanker om å bygge sentralidrettsanlegg på Myra ved Lier Sykehus som er det området som ligger i Stubberudveien nedenfor der hvor Konnerudkollen Turisthotell lå. (brant i 1967)

Ved Konnerud skole var det planer om å bygge en skoleidrettsplass enten i Fredlihavna nord for skolen eller på Damsgårdjordet syd for skolen.

Idrettslaget mente Fredlihavna var det beste stedet. Den utgjorde ca 60 mål og var regulert den gang til friareal. Her argumenterte idrettslaget for kombinasjonsbruk mellom skolen og idrettslaget både når det gjaldt idrettsplassen og garderobe/dusjfasiliteter. Tanken var en bane med internasjonale mål for fotball og friidrett, treningsfelt samt håndballbane.

«Kokte bort i kålen»

Bare en måned etter befaringen var Stor-Drammen et faktum og både politikere og administrasjon hadde nok andre ting å tenke på de første årene.

Ting snues på hodet.

Hovedargumentet til KIL for ikke å legge et anlegg nær «sletta» var mangel på skole i området og derfor ingen mulighet til å dra felles nytte av et idrettsanlegg.

Tyve år senere (1983) åpnet Svensedammen skole/ungdomskole der den nå ligger og dermed var plutselig premissene snudd på hodet.

Da kom i tur og orden Konnerudhallen og utviklingen av fotball og kunstgressbaner på andre siden av Jarlsbergveien slik vi kjenner det i dag.

Fredlihavna var egentlig et godt egnet sted med sitt store grøntområde. Mellom trær og vegetasjon var den en flott slette (Fredli-sletta) hvor vi sparket løkkefotball i uorganiserte former.

For få år siden ble det gitt tillatelse til utlegging av nærmere 30 tomter i området og Fredlihavna er snart ferdig utbygget med flotte eneboliger. Et trist syn vil noen hevde, men et pent byggefelt og en bra sak for de som bor der.

Medlemsbok i Idrettslaget

Tekst: Per Runar Thoresen

I min barndom hadde man ofte medlemsbøker med innlimte merker som bevis på at man hadde betalt kontingenten.

Slik var det i fagforeninger, idrettslag og andre foreninger.

Som det fremgår av faksimilen, ble Reidar Thorrud medlem av Konnerud Idrettslag I 1956 – 10 år gammel. Kontingenten er jfr. merkene betalt t.o.m. 1959.

Vi håper han har betalt kontingenten også senere siden han opp gjennom årene har hatt og fortsatt har en rekke verv i Konnerud IL.

Det er jo verd å notere seg appellen fra Norges Idrettsforbund på den tiden:

1. Vær interessert i ditt lag. Delta i lagets møter og tilstelninger.
2. Sett deg inn i lover og konkurranseregler.
3. Vær edruelig. Alkohol og idrett hører ikke sammen. Vær alltid kameraten blant kamerater.

Barlindkongen

Tekst og tegning: Erik Grinderud

Livet til Barlindkongen ligger i ordet. Han livnærte seg ved å plukke kvister av barlindbuskene som vokste inne i de dype Konnerudskogene.

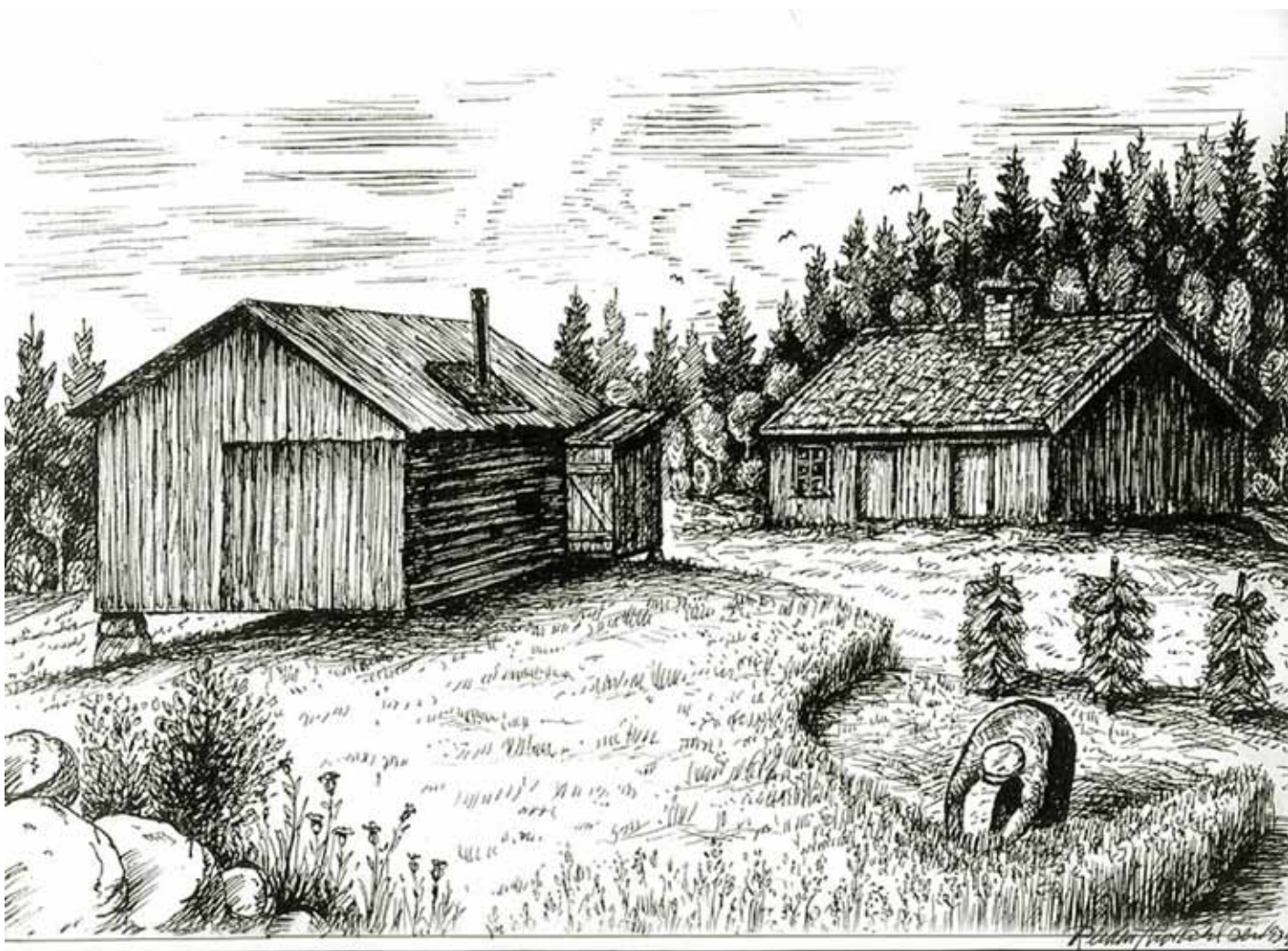
Disse solgte han nede i byen til forskjellige formål som kranser og annet pynt. Da han reiste med bussen til byen hadde han alltid med seg en strisekk full av barlind og derav navnet Barlindkongen.

Han het Sven og hans siste bosted var i stallen på gamle Kinnerud gård (like ved SIF-hytta). Av vertinna på Kinnerud fikk han lov til å montere et piperør og en ovn slik at han kunne varme seg litt og lage mat.

Stallen sees på tegningen av gamle Kinnerud tegnet av Reidar Torkildsen som i mange år drev Frisørforretning i Schultzgt. I Drammen. Bygningen er i dag revet og bare rester av grunnmuren

Bildet av området like ved SIF-hytta hvor Kinnerud-stallen lå og hvor det nå er bare grunnmurene tilbake. Foto: Reidar Hal- den.

Stallen på Kinnerud gård hvor Barlindkongen bodde . like syd for SIF-hytta.Tegnet av Reidar Torkildsen.

gjenstår, men man kan ane og tenke seg hvordan Sven levde her i en tiårsperiode fram til like etter krigen. Da ble han rammet av sykdom og sendt til Gulskogen pleiehjem hvor han døde bare 14 dager etter innflyttingen, antagelig rundt 80 år gammel. Han hadde ingen familie, så det var nok et ensomt liv inne i skogene.

Når man traff han inne på skogen spurte han alltid om hvor mye klokka var. En klokke hadde sikkert vært kjærkomment men økonomien tillot nok ikke slike utskielser.

Han suret strisekker rundt føttene – enn slags form for puttiser - når han var ute etter barlind. De gamle trugene hans var satt sammen av ståltråd som han møysommelig hadde flettet i sine ledige stunder. De var tunge og gå med til stor forskjell fra dagens truger, men uslitelige.

Han var en liten kar og trivelig og prate med, men svak for de sterke drikkevarene.

Et hardt liv må det i alle fall ha vært for ca. sytti år siden. Utrolig hvordan mennesker kom seg gjennom livet den gang på minimum av mat og klær og en utrolig kontrast til hvordan dagens generasjoner har det – i hvert fall her i Norge.

Erik Grinderud på trappa med Barlindkongens selvlagde truger av ståltråd. Foto: Reidar Halden.

Fotoalbum etterlyses

Redaksjonen V/redaktøren etterlyser 2 stk fotoalbum med gamle familiebilder som er kommet på avveie. De ble overlevert oss på Høstmøtet 2012 på Sørvangen for mulig bruk av bilder i Historielagsnytt. En tid etter dette er de kommet bort- antagelig i en vanlig bærepose. Vi utlover både dusør og hyggelig omtale om noen kommer over disse og sørger for at de blir levert redaksjonen.

Knalltilbud! - Julegaver med innhold

Unikt innblikk i Konneruds 2-300 år gamle historie fra Gruvedriften da det jobbet 3-400 personer på Konnerud.

En bok til kr 150,- eller 2 bøker til kr 200,- (du velger bok)

e-post: post@skhist.no eller ring Kai-Roger Olsen tlf.911 44 791.

1 bok
kr 150,-

Begge bøkene
kr 200,-

Høgmyrslippet mars 1944

Historielagets sti og boplasskomite jobber ufortrødent med å merke sti, boplasser og andre kulturminner. I forbindelse med celler og sentrale plasser på Vestskauen under krigen har de nå satt opp sitt åttende skilt og denne gang på Høgmyr i nærheten av Stakamyrene.

Tekst/foto: Reidar Halden

Kilde: boka Skogene mellom Drammenselva og Eikern

Våpenslippet som glapp

Det var 2 slipp her inne,- det første 7. mars 1944. Våpenmangelen i Milorg var stor, så når containerne (sylindriske metallbeholdere) kom dalende i fallskjerm med denne dyrebare lasten, ble det stor glede blant mannskapet som deltok i motstandsarbeidet. Gleden varte ikke lenge. Selv om varene raskt ble nedgravd i snøen, var det noen som hadde «sladret» til fienden, så alt gikk i deres hender.

Nytt våpenslipp

Men 17. mars kom et nytt slipp og denne gangen ble det reddet. Det inneholdt 58 stenguns, 17400 skudd, 80 håndgranater, 10 pistoler, 512 kg sprengstoff og 500 tidsblyanter.

Slippgjengen var: Erik Plam, Finn Reidar Andersen, Oddvar Sandersen, Haakon Fossen og Johan Edvard Tallaksen.

I dyp snø og mye slit ble hele slippet lagret i ei ur i nærheten av demningen på Majordammen. Med i denne strabasiøse jobben med å frakte våpnene fra slipp – plassen var Konnerud hjemmestyrketropp. Mye av utstyret i dette slippet gikk til Milorg på Eiker.

Restene av Containerne ligger fortsatt på samme plass hvor de ble etterlatt i 1944.

Infotavlen som er satt opp på Høgmyr i forbindelse med flyslipp av våpen 1944. Foto: Reidar Halden.

Flyslipp sett mot luften.

Verkenselvaplanen - et stykke til

Vi har tidligere flere ganger omtalt Verkenselvaplanen i dette bladet. Siste gangen høsten 2011 hvor ordføreren markerte oppsetting av en plakett etter et forslag fra Historielaget om at Verkenselva skulle være Konnerud bydels 200-årssted.

Verkenselvaplanen har sin historie fra 1995 hvor Drammen Kommune laget et fremtidig plan for å ta vare på den unike historien langs Verkenselva fra Svingen i Skoger til Konnerudkollen på Konnerud.

Tekst: Per Runar Thoresen

Konnerud Rotary

Noen ildsjeler i Rotary har over lang tid bidratt til oppgradering av området rundt Hammerdammen. For en tid tilbake lyktes det Rotary å få tildelt betydelig midler fra Gjensidigestiftelsen til videre oppgradering og denne gang konsentrerte man innsatsen langs elva fra Hammerdammen og ned til Jarlsbergveien hvor det var en betydelig industrivirksomhet på 17-1800 tallet. Ved felles dugnad og i samarbeide med kommunen har man fått kvistet og ryddet og laget en flott grusvei som gir fremkomstmuligheter både for barnevogner og handicappede.

Innvielse med stor sus

13. oktober inviterte man til innvielse med guiding, underhold-

Underveis støtte man på en «levende trollfamillie». Bak trollforkledningen skjules Trollguru Are Brekke Nilsen, Erik Holmin og trollungene Anna og Live.

ning og servering for over 300 personer som hadde funnet veien til det idylliske området ved Hammerdammen.

Rotarys president Tore Skjeldrum ønsket velkommen, Leder av Skoger og Konnerud Historielag Hanne Skjeldrum Fretheim takket på vegne av historielaget og guiden Per Runar Thoresen i vektterdrakt orienterte om den spennende historien som fant sted her for 2-300 år siden.

Vi ser frem til og håper på at Rotarys initiativ videreføres langs elva opp mot Stordammen.

Vekterguiden på vei ved demningen i Hammerdammen med en lang tilhørerskare på slep.

Welcome to Konnerud college

Pressefolkene fra hovedstaden ble imponert over omgivelsene studentene oppholdt seg i på Konnerud. Det er kanskje ikke så rart?

Visste du at Universitetet i Oslo har hatt en underavdeling på Konnerud? Joda, 86 studenter har lært engelsk her, og det var på Konnerudkollen turisthotell de hadde college etter amerikansk modell.

Av: Ingvild-Anita Velde Køsling

Den spennende historien om universitetet på Konnerud står å lese i et umerket utklipp som befinner seg i historielaget arkiver. Reportasjen er rikt illustrert med bilder fra Norsk Telegrambyrå (NTB), og det er signaturen Trine som har ført pennen.

«Et fritidens slaraffenland»

«Oh, hello. Come in, and welcome to us!» Slik hilser Trine og fotografen når de kommer fram til studentene ved hotellet på Konnerud. Og det er tydelig at reportasjeteamet er imponert over omgivelsene de engelskstuderende holder til i:

«En kommer fra gamle Norge og står plutselig midt inne i et lite engelsk samfunn, det nyopprettede Anglo-American House på Konnerudkollen Turisthotell ved Drammen. Det er 86 engelskstuderende,

de, hvorav fem danske, som her får høve til å drive sine filologiske studier i omgivelser som hittil har vært betraktet som et fritidens slaraffenland.»

For trangt i Oslo

Det var amerikaneren dr. Frank Nelson som hadde ideen til dette helt spesielle språkkurset. Nelson underviste ved Universitetet i Oslo fra 1939. Da krigen kom til Norge, ble han arrestert av tyskerne. Han satt inne i ni måneder, og ble deretter sendt hjem til Amerika. Da han høsten 1945 vendte tilbake til Oslo, var det vanskelig for ham å finne et ledig rom i byen. Dessuten var det trangt på universitetet.

Det var plassmangel ved Universitetet i Oslo. Amerikaneren dr. Frank Nelson tok med seg 86 engelskstuderende til Konnerudkollen Turisthotell. Der etablerte han et college etter amerikansk modell.

Under en forelesning lot han falle en bemerkning om at det kanskje var like greit å flytte til Hallingdal. Studentene ble ivrige, og stud.

philol Ragnar Austad og Nelson gikk sammen om å klemme ut planen om et språkkurs i tilknytning til universitetet, men plassert passe langt borte fra Oslo.

Spennende lærere

Collegiet på Konnerudkollen hadde fire faste lærere. Dr. Nelson var rektor, og underviste i engelsk litteratur inntil 1800, språkhistorie og amerikansk litteratur. Hans kone, dr. Jeanette Nelson, underviste i engelsk litteratur etter 1800. Norksamerikaneren Ragnar Christophersen hadde ansvaret for undervisning om Shakespeare, British Institution og engelsk stilskrivning.

Christophersen var førøvrig kaptein, og ble sluppet ned fra fly i Norge i 1944 for å arbeide som sabotør. Redaktør Joseph Bredsteen holdt pressekurs på Konnerudkollen. Han var tilknyttet arbeiderpressen, og formidlet også kunnskap om arbeiderbevegelsens historie. Gjesteforelesere var Dr. Lorentz Eckhoff og dr. Meyer Myklestad, begge fra Universitetet i Oslo.

Noe lignende språkkurs hadde aldri vært holdt i Norge før, og Trine skriver at det er tydelig at de engasjerte studentene ikke ville la et minutt gå ubenyttet fra seg.

Fikk mulkt for å snakke norsk

Studentene var godt organisert, og hadde valgt sin egen formann. De tok også ansvar for finansiering av studiene. Da Trine og fotografen var på besøk, hadde de klart å samle inn 17.000 kroner som skulle holde driften i gang. I tillegg betalte hver student 250 kroner i måneden for oppholdet. Dessuten måtte studentene betale mulkt dersom de snakket norsk, fem øre for hvert ord.

Plassen på hotellet var egentlig for liten for så mange. Men de trengte seg sammen, og på noen rom bodde så mange som ti studenter!

De hadde satt engelske navn på rommene, Go ahead, Westminster Abbey og Picadilly Cirkus. Om kveldene var de samlet til sang og diskusjoner på noen av rommene, eller i 1. etasje, der det var salonger og en stor spisesal, som på dagtid ble brukt til forelesninger.

Dro ikke hjem når de hadde fri

Spennet i alder var stort. Studentene var mellom 18 og 30 år, men trivdes åpenbart sammen. Søndag og mandag var fridager, men dr. Nelson forteller at de færreste av studentene benyttet sjansen til å reise hjem. Så var det også dengang, som nå, mye å ta seg til på Konnerud.

Mange satte pris på naturen og det flotte skiterrenget. På lørdagskveldene var det fest i salongen, med dans og flørtning. Studentene hadde en egen teatergruppe som fremførte engelske stykker, og dessuten et sangkor med 20 studenter.

Mangfoldig bruk

Collegiets opphold ved hotellet er en morsom del av historien til bygningen som ble bygd som et sanatorium.

I perioden 1917 til 19 ble sanatoriet benyttet som oppholdsted for russiske krigsfanger fra Tyskland. Hotellet med sine 45 gjesteværelser ble i mellomkrigsårene internasjonalt kjent.

I 1949 ble hotellet hjem og mottaksstasjon for flyktninger. Det ble vederlagsfritt overdratt til Staten i 1951, og ble en tid benyttet som et midlertidig åndssvakehjem, som slike institusjoner ble kalt den gang.

I 1956 ble hotellet en underavdeling for Lier Sykehus med psykiatriske pasienter. Konnerudkollen Sanatorium ble totalskadet i brann sommeren 1967. Et kjent og kjært landemerke var borte.

Studentene satte pris på naturen og skiføret. Så godt trivdes de, at de ikke engang dro hjem når de hadde fri.

Skoger Ungdomslag

Fakta, fantasi og foreteelser, ca år 1970

Det er klarvær og knirkende kaldt under støvlettene. Månen sprer et svakt lys over det hvite landskapet. Det kjøler kaldt rundt knærne, miniskjørtet gir liten beskyttelse mot kulda, selv om kåpa rekker litt lengre ned mot knærne. Jeg setter opp farten for å få varmen i kroppen, og blir fristet til å småløpe litt, selv om jeg har god tid. Jeg kjenner meg lett og litt yr i kroppen, for jeg er så spent på om han kommer på ungdomsmøtet i kveld! Han jeg plutselig fikk øynene opp for på teaterturen som ungdomslaget hadde til Oslo. Sist ungdomsmøte var han ikke der, og jeg kan ennå gjenkalle den sviende skuffelsen. Jeg har ingen konkrete planer for hvordan jeg skal te meg eller hva jeg skal gjøre hvis han er der. Ønsket er bare å bli lagt merke til, at han skal synes godt om meg, men jeg har ingen forhåpninger ut over det.

Av: Inger Johnsrud

Idet jeg åpner inngangsdøra og tramper av meg snøen, hører jeg prating og latter bak døra inn til Lillesalen. Det blir visst fullt som det pleier. Vel innenfor smetter jeg raskt over gulvet og setter meg ved siden av venninna mi, som har holdt av plass. Etter hvert kaster jeg et stjålent blikk rundt i lokalet. Jo! Der er han! Han er her! Og han sitter faktisk sånn til at han lett kan se i min retning hvis han vil! Og jeg kan smugtitte på ham!

Th.B. Fretheim og Hans Sveen og var initiativtagere til starten av Skoger Ungdomslag i 1892.

Etter litt skravling med venninna mi, slår Knut Ole klubba i bordet der styret sitter laina opp, og praten stilner. Formannen ønsker velkommen, og det er tid for lagssaker. Sekretæren leser opp referater fra fester og møter. Skoger Ungdomslag har gjort det bra som vanlig i kunnskapstevlinger arrangert av Fylkingen. Nå skal

Styret ved 100-årsjubileet i 1992 hentet fra beretningen. Fra V: Nestformann Thomas Juel, varamedl. Hans Olav Steen, sekretær Elisabeth Knudsen, festsjef Cicilie Bråthen, kasserer Anne Rese, styremedlem Birgit Bonden, festsjef Marianne Steen og leder Kyrre Tørhaug. Foto: Reidar Halden.

det planlegges kanefart, bygdekveld og volleyballturnering. På kanefarten skal det brukes spark, i mangel av hester og sleder. Det snakkes og planlegges, praktiske og økonomiske ting, flere ber om ordet. Festkomiteen får instruks. Gulost, brunost, saltpølse. Jeg etter av lasset. Festkomiteen er jeg ferdig med, det er de nykonfirmerte som har den jobben. Jeg våger meg til å smugtitte og dagdrømme litt i stedet.

Men så får jeg en albu i sida av venninna mi, og jeg skvetter tilbake til virkeligheten. Det skal leses opp fra «Fløyta», lagsavisa, og denne gangen er det venninna mi og jeg som har fått oppdraget med denne underholdningen. Vi bytter på å lese opp det vi har skrevet ned siden forrige møte for tre uker siden. Små fortellinger og litt fleip om bygda og bygdefolket. Helst skal det fleipes om de andre medlemmene i ungdomslaget, men vi har vridd hjernen vår uten å komme på noen som har blitt sammen eller slått opp eller har dumma seg ut på siste festen. Annerledes var det for dem som skulle skrive etter grøtten, for de kunne legge ut om hvordan to lystige karer hadde tullelås på kjøkkenet, og velta hele den digre kjelen med grøt som sto der på en taburett, slik at formannen i festkomiteen ikke visste annen råd - hvis det skulle bli matservering på festdeltakerne - enn at hun måtte spa opp igjen grøten fra gulvet og late som ingen ting hadde hendt. Ingen hadde visst klagd på grøten etterpå heller.

Etter opplesningen og litt pause, ankommer kveldens foredragsholder, en myndig, eldre dame. Hun er gynekolog, og snakker om ungdom og sex og preventiver og sånne ting som jeg ikke kunne drømme om å snakke med voksne om. Attpå til er hun meget frittalende. Jeg blir litt brydd og tør ikke smugtitte lenger, men finner interessante sting i sømmen på skjørtet mitt i stedet.

Heldigvis holder hun ikke på lenger enn at vi rekker å danse litt til slutt, før møtet er over. Første bud er egentlig å sørge for at de nykonfirmerte får danse, slik at de lærer seg trinnene på to-ett'n og valsen i alle fall. Men venninna mi og jeg blir stående, i håp om at noen av de eldre guttene skal komme i vår retning. Og du store himmel og skrekkblandet fryd!! Der kommer HAN og byr meg opp!! Jeg kjenner jeg blir stiv og klønete, selv om jeg vet at dette kan jeg jo egentlig. Men jeg klarer ikke å slappe av, og så kommer vi i utakt, og han trår meg på foten. Vi ber fortomlet om unnskyldning begge to, men så sier han at egentlig er det jo dama som skal følge gutten i dansen. Underforstått: uhellet var nok min skyld. Resten av dansen konsentrerer jeg meg voldsomt om å holde beina på god avstand fra hans, og er lettet da musikken fra kassettpilleren stilner og vi høflig takker for dansen.

Idet jeg forlater Skogvang slår kulda imot meg, men jeg er kokkvarm og hjertet hamrer. Jeg sanser ikke verken hjemvei eller kulde. Jeg svever i varme fønvinder! Kanskje er han ikke den eneste rette likevel, men jeg ble i alle fall bydd opp til dans – AV HAM!! En god skole

Vi må også få med oss hvor mye vi lærte på disse ungdomslagsmøtene, både av møtekultur, det å ta ordet i forsamlinger og foreringsarbeid, blant annet hvordan lede et møte eller et årsmøte. Dette i kontrast til dagens fritidsklubber og tenåringstreff, hvor man bare etter inn døra når det passer og går når det passer, uten noen form for forpliktelser. Man skal bare underholdes.

Fakta

om Skoger Ungdomslags første 100 år:

- 1892: Ungdommer fra Østbygda samler seg på Eikhaugen skole etter initiativ fra Th. B. Fretheim og lærer Sveen, for å danne ungdomsforening med formål å lettere bli kjent med hverandre og underholde hverandre med «nyttige, selkapelege eller morsomme» innslag.
- 1895: Det blir dannet et mannskor innen laget. (Medlemmene tas opp i Skoger Sangforening da den ble stiftet i 1910.)
- 1897: Per Sivle er foredragsholder.
- 1901: Det eksisterer en lagsavis, «Fløyten», som fortsetter å komme ut med ujevne mellomrom.
- 1905: Møtene foregår rundt omkring på gårdene i bygda.
- 1908: Ungdommene i Vestbygda danner en tilsvarende forening.
- 1911: De to foreninger slår seg sammen til én forening på kommune- og ungdomslokalet Skogvang under navnet Skoger Ungdomsforening.
- 1916: Navnet forandres til Skoger Ungdomslag.
- 1920: Stor basar til inntekt for nødlidende i Østerrike.
- 1922: En nystartet dramatisk gruppe oppfører skuespillet «Mannfolkhatere». Dette er starten på en lang tradisjon med oppføring av skuespill og revyer.
- 1923: Laget tilsluttes Vestfold Ungdomsfylking.
- 1931: Det arrangeres stort Bjørnson-stevne, med telegram fra Karoline Bjørnson.
- 1932: Det holdes ulike former for kurs opp gjennom årene. Dette året er det vekurs. Det samme gjelder dugnadsarbeid på huset Skogvang.
- 1934: En svært vellykket revy oppføres: «Vi som går bygdeveien», hvor Hans Steen synger «Min bygd», en sang som i mange år fungerte som Skogers uoffisielle bygdesang.
- 1935: Dansemusikken på møtene blir oftest besørget av lagets egne medlemmer. På festene var det i eldre tider som regel et par fiolinister og en trekkspiller som ble hyret inn. På 30-tallet sto Skogermusikken ofte for dansen.
- 1939: Laget arrangerer Finlandskveld, hvor inntektene går til det krigsrammede Finland.
- 1942/43: Sokneprest Birkeland åpner prestegården for ungdommene under resten av krigsårene.
- 1948: Det arrangeres underholdning og skuddårball til inntekt for henholdsvis Europahjelpen og FN's barnefond.
- 1954: Nyttårsball er blitt en kjær tradisjon. Årets konfirmanter blir invitert til møtene, og dette blir også en populær og vedvarende tradisjon.
- 1969: I forbindelse med at ungdomslaget er vert for Vestfold Ungdomsfylkings sommerstevne, får laget sin egen fane.
- 1970: Dette tiåret er Arnt Haugens og Kåre Ryggetangens orkester ofte å høre på bygdekveldene og gammalmannsfestene.
- 1970/71: Medlemstallet er 198, og det arrangeres 12 medlemsmøter og 11 fester, i tillegg til kanefart og skitur dette året.
- 1976: Laget får V.U.F.s vandrepokal til odel og eie i volleyballturneringen.
- 1980: Skoger er igjen vertskap for Ungdomsfylkingens sommerstevne. 2000 møter opp.
- 1983: Basarkveld blir innført i samarbeid med Bondekvinnelaget.
- 1992: Skoger Ungdomslag runder 100 år med stor jubileumsfest og revy.
- Ungdomslaget er pr 2013 «lagt på is».

Utdrag fra «Fløyta»: «Kyss har en tendens til å forkorte livet, erklærer en ekspert – særlig ungkarslivet, da.»

Skafter og smijern

Tekst: Per Runar Thoresen

Det er ikke mange som kjenner til eller husker at vi på Konnerud hadde en fabrikk som kalte seg Konnerud Skaftfabrikk. Den ble grunnlagt på begynnelsen av krigen (1940-tallet) og lå i krysset Eikholdtveien/Dalenveien like ved det gamle Konnerud Bedehus. Den ble etablert av Thorleif Bache & Sønn. Sønnen het Ørnulf Bache (død 1987) og hans datter Synnøve Sandbekk bor fortsatt på eiendommen i Dalenveien sammen med sin mann Svein Erik Sandbekk.

Det ble produsert skafter av alle slag til hammere, slegger, krafser, økser, kos-ter og mye annet. Skafter hadde krav til råvarer av god og hard jvalitet. Treslag som ble mye benyttet var lønn, bøk, ask og bjørk samt hickory for de spesielle bestillinger. Kanskje var det derfor nat-urlig at en del råvarer ble kjøpt inn fra Kongsberg Skifabrikk.

Ørnulf Bache som drev bedriften etter krigen.

Som en liten enmannsbedrift gjaldt det å være fleksibel og det ble derfor også produsert barnemøbler (spesielt stoler) samt ulike varianter av dokkemøbler.

Smijern

Markedet for skafter var kanskje ikke stort nok og etter hvert be- gynte bedriften å produsere ulike smijernsprodukter. Bache var en «petter smart» og lagde mye av det nødvendige verktøyet han trang selv.

Konnerud Kapell

Vi kjenner ikke til hvor mange på Konnerud eller Skoger som har smijernsporter fra denne bedriften men porten ved inngangen fra Kirkelunden til kapellet på Konnerud gamle kirke er et lysende og vakkert monument over godt utført smijernsprodukt. Ellers

Forts. nederst neste side

I bakgrunnen skimter vi deler av fabrikkbygningen.

Transpact		1926, 1	
		Debet	Kredit
20/	Frakt Skinn		
20/	Grønneberg		2,50
20/	Skoger Borch.		2,50
20/	Ben. Hæstelin	42,50	72,50
20/	Julianmønstret		7 -
20/	Bensin		7,00
20/	1. boks Borch		7,00
20/	Grønneberg		5,50
20/	P. Borch		7,50
20/	Telefon		7,50
20/	Reg. Tarsloff		12,50
20/	Skoger persunfabrikk	100 -	17,50
20/	Skoger Borch.	120 -	
20/	Grønneberg		12,00
20/	Møller & Skara		1,50
20/	Bensin		3,50
20/	Skoger		3,50
20/	Grønneberg		3,50
20/	Skoger Borch.		8,00
20/	Skoger Tøpplakasser	65	
20/	Grønneberg		27,50
20/	Ka. Kor	22,50	62,50
20/	Konnerud Borch		21,50
20/	Grønneberg	100 -	
20/	Skoger Konnerud		27,50
20/	Grønneberg	250 -	
20/	Bensin		2,50
20/	Møller & Skara		3,50
20/			1,50
20/			1,50
20/			70,70

Faximile-utdrag av en regnskapside som viser mange innkjøp fra Grønneberg som var en stor stålgrossist i Drammen.

Smijernsporten som fortsatt står ved Konnerud kapell.

Været

Om været i år er det bare en ting å si, for maken til lang og varm sommer kan jeg ikke huske i min levetid. Januar måned kom på gammelt vis med snøvær kulde og is. Snøvær i store mengder hører vinteren på Konnerud til. Ski og skøytelep ble i stor stil. 2. Februar (kyndelsmess) kom med sol og fint vintervær. Sol på denne dag er tegn på godt år, men ikke så varm vår, (det stemte bra). 22. Februar (per varmestein) første vårdag var det sol den hele dag, men senere kom vær av mange slag med kulde, sne og sno. Vinteren på denne tid, er ikke alltid så god. 24. februar (mattismess) var det strålende vær og sol. Godt vær denne dag, varslar godt år. I 40 dager dette vær vi får. (det stemte) 9. mars (de førti riddere) var en overskyet dag. Minus 5 og kalde netter det var på denne tid. Værboka sier det at førti frostnetter det nå vil bli. (det stemte) 21. mars (vårgjenvdøgn) fint klart vær det var. Slikt vær vil vi få helt til jonsokdag.

Palmesøndag 23.mars kom med klart og fint vær. Værboka sier palmesøndag spår et godt år. Påskeværet var strålende og det sies at det var beste påskevær på 30 -40 år.

Senere kom det sol og varme dager med kalde netter, men en del uvær sludd og regn vi måtte tåle før sommeren kunne komme. Vil vi få sommervær før mai var omme? De gamle værmerker sier som så, Mai kulde gir bondens glader fulle. (Urbanus) 25.Mai kom med strålende vær og varme med sol den hele dag. Slik den dagen er, vil sommeren bli, det står skrevet i værboka mi. Nå kom sommerværet med sol og varme dager fra morgen til kveld. Det ble så fin en tid om allting vokste og grodde. Det blomstret overalt, det var slett ikke så galt. Så fint et junivær vi alle ønsker og få. Etterhvert ble det tørt, og regn alle ønsket seg nå. Brannfaren var stor på mangt et sted. Så kom 21. juni med regn i store mengder, alle ble glad for det. Så kom juli måned, og igjen ble det

sol og varme hver dag. Før i tiden var av beste slag. Bading, soling og uteliv det ble på mangt et sted. Til hundedagene det lakkert og led og de gikk inn med sol og varme. Værboka sier som så - går hundedagene inn med sol, går de også ut igjen med sol og dette kan man stole på.

23. august gikk hundedagene ut med sol og varme. De gamle værmarker slo til med sol og varme også i år. Merkelig så fint og varmt et år vi får. September kom med sol og varme dager. Sommeren var ikke slutt. Slikt vær forsatte det måneden ut. Det bungnet av frukt og bær, og avlingene på åker og eng var bra. Vi hadde grunn til å være glad. I midten av september kom frosten en natt og planter og blomster tok skade og vistnet bort. Sesongen hadde ikke vært så altfor kort. Oktober måned kom med sol og varme dager igjen, men nettene var kalde nå. 21. oktober kom den første sne i år. Da var vinteren kommet trodde vi. Men sommeren kom igjen og sneen tinte bort, nokså fort. Vi fekk mange dager med fint og stille høstvær. Med ren luft og vakre høstfarger.

Ute i verden, er det skybrudd, tornado, oversvømmelser, og det som verre er. Med terror, fattigdom og nød. For alt det vanskelige og vonde har vi sluppet fri i vår moderne tid.

Takk for lyse sommernetter lune og varme. Takk for fint høstvær med all sin sjarme. Snart har vi helgemess, da får vi se hvordan været blir og nå lakker det og blir til juletid.

Konnerud, 2 november 2013

Goro Halden

Evigunge 85-år gamle Goro er fortsatt opptatt av været.

Forts. fra forrige side

ble det sveising og produksjon/reparasjon etter lokale ønsker og bestilling.

Flettverksgjerder var også et stort produkt i en periode. Vi har fått innsyn i en regnskapsbok fra midt på 1960-tallet og der registrerer vi innbetalinger fra flere kjente bedrifter som Bache hadde utført jobb for. Bl.a. Baker Svendsen, Konnerud, Nygaard Persiennefabrikk, Konnerud Bedehus (smijernsport) Skoger Kommune, Skoger e-verk, Drammen e-vark, Atominstittet på Kjeller og Calif Skofabrikk på Gulsbogen.

Mange av råvareinnkjøpene ble gjort hos Andr. Grønneberg AS i Drammen som var storgrossist i stål, jern og metaller.

Dyr bensin?

Bensinen var den gang relativt dyrere enn i dag, vi registrerer bensinregninger i bedriftens regnskap på 30-40 kroner hvilket skulle tyde på ca 1 kr literen for full tank. I 1960 brukte vi ca 7 % av

Bak trafokiosken i krysset Dalenveien/Eikholtveien lå fabrikkbygningen.

snittlønnen for å kjøpe 1000 liter bensin, mens vi i dag bruker under 4 % til tross for en pris på ca. 15 kr. pr. liter. Bedriften opphørte da Ørnulf Bache la inn årene og verkstedsbygningen er senere revet.

Purketrafikk i Skoger

På 50 og 60-tallet da jeg vokste opp, var det dyr på de aller fleste gårdene i Skoger. De fleste hadde fortsatt kuer og melkeproduksjon og mange hadde ei grisepurke eller to i tillegg. Enda flere, også de med bare en bolig med en liten hageflekk, kjøpte et par smågriser som de føret fram til juleslakt. Det var fortsatt et samfunn hvor selvberging var en rådende tankegang, og hvor utnytting av alle ressurser var viktig. Grisen spiste matavfall fra husholdningen, småpoteter og annet hageavfall og gjorde dette om til mat til hverdag og fest. I byen ble det også matavfall, skyller som det ble kalt. Der etablerte bøndene hver sine ruter hvor de satte ut skylleholker og hentet regelmessig skylene som de brukte som fôr til grisene sine.

Av: Ingar A. Steen

Nå er det jo slik at det må to til, en hunn og en hann, ei purke og en râne, for å få til en formering, det vil si grisunger. Ingen husmor vil ha râneflesk i steikepanna. Rånelukt på kjøkkenet var og er

ikke akseptert. Rånen har derfor liten verdi ut over den jobben han holdes for. Å ha egen râne for et par purker var lite lønnsomt. Da var det bedre å ta med purka på en kjøretur til en gård som hadde râne. Det var derfor en utstrakt reisevirksomhet for purker. Bjarne Steen på Godthåp hadde sett dette som en tilleggsnæring eller det som vi i dag ville kalt en nisjeproduksjon. Han tok imot purker til bedekning og hadde gjerne to råner, en gammel stor en og en litt mindre ung en, og betjente dermed langt de fleste purkene i hele bygda, ja til og med purker fra nabobygdene kom til Godthåp.

Når purka kom i brunst, «står» eller er «ful» som det ble sagt den gangen, var det å legge ut på reise. Det var bare en dag eller to man hadde på seg for å få et vellykket resultat. Mest vanlig var det at man transporterte purka i ei «grisekasse». Det var ei avlang bordkasse, bortimot 2 meter lang, vel en meter høy og vel halv-meteren bred, med en lem som kunne sleides opp og ned i hver ende. Litt avstand mellom sidebordene ga purka lys og luft. Et sidebord på hver side var så langt at de fungerte som løftehåndtak. Purka i kassa ble transportert på beste tilgjengelige transportmiddel. Inn på gårdsplassen på Godthåp kom det derfor mange slags kjøretøy. Det var hesteskyss med slede om vinteren og høyvogn om sommeren, førkrigsmodeller av små Chevrolet og Ford lastebiler, «Bondegliet» blå Opel Blits lastebil og traktorer av alle slag fra Ferguson Gråtass, Fordson Dexta og Bolinder Munkteill til mer moderne MF 35X og Ford 3000. Ja til og med Folkevogn

Standard Vangurd 1952 modell foran låven på Godthåp. Bilen ble bl.a. brukt til å hente râneunge på en tur til Skedsmo. Foto: Sigrd Steen.

kassebil med purka frittgående i varerommet ble benyttet. En kom gående etter veien med ei purke av det rolige slaget og som visste hvor hun skulle og hva som ventet.

Det kunne hende mye under transport av gris. En kom med tom grisekasse og måtte returnere. På vei tilbake fant han purka vandrende i Gundesølina. Sleidelemmen i purkekassa ble vanligvis sikret med en spiker i overkant. Om vedkommende hadde glemt å slå inn spikeren, eller om spikeren i spikerhullet etter mange ganger ut og inn hadde gitt etter for et løft fra purketrynet, vites ikke. Han kom imidlertid tilbake, nå med purka i kassa, og jobben ble gjort.

Purkene kom fra hele distriktet. Fra nærområde i Østbygda, fra Svelvikveien, Fjellsveien, Unelsrudlina, Vestbygda, Andorsrud, Stormoen på Gulskogen, Galleberg og helt fra en gård langt oppe i skogen ved Berger i Sande. Rånene til Bjarne var populære.

Det å få purkekassa ned fra et høyt lasteplan og purka ut av kassa og særlig den motsatte prosessen, kunne være en tung og vanskelig jobb. Det var et slit og utløste nok rett som det var gløser som ikke var beregnet for unge ører. Som gutteunge var det spennende å være med når det kom besøk og jeg lærte mye, både kraftuttrykk og teknikker. Å få ei purke på 200 kg til å gå i en retning hun ikke vil, er nærmest umulig selv for to voksne karer. Ei bøtte inn på trynet slik at hun blindes og en som styrer retningen med å trekke i halen løste som regel problemet. Da rygget hun for å komme ut av bøtta. Enkelte purker kunne imidlertid være helt umulige. Da var det mest å lære.

Det hendte det var kø på gårdsplassen. Det kunne bli ventetid, da rānen helst burde få en times tid til å restituere seg etter hver jobb. Det ble da pratet om løst og fast og en liten pjokk som fulgte nøye med på de voksnes prat lærte mye både om grisehold, jordbruk generelt, bygda, politikk og mye mer om livets realiteter. En kom på en Gråtass, plystrende på en ny melodi. Han hadde vært på kino kvelden før og sett den nye storfilm, «Broen over Kwai». Samme mann kom igjen med andre purka samme dagen og kunne fortelle at han også hadde hatt dyrlege til å inseminere ei ku. «Nå er det bare a mor igjen», sa'n. Noe i situasjonen og tonefallet gjorde at jeg nå 55 år etter fortsatt husker utsagnet og hvem som sa det.

Ikke alle var like flinke til å komme med purka til rett tid. Rānen skjønte raskt om det var noen vits i å bruke energi på ei purke eller ikke, og ei purke som ikke «står» var det vanskelig å få det til med. Det hendte derfor ofte at vi hadde overnattingsgjester i en ledig binge eller i grisekasse i stallgangen. Eierne hentet så purka si etter en dag eller to oftest etter utført oppdrag. Reise og fremmede omgivelser skulle visstnok stimulere brunstutviklingen og purkas lyst.

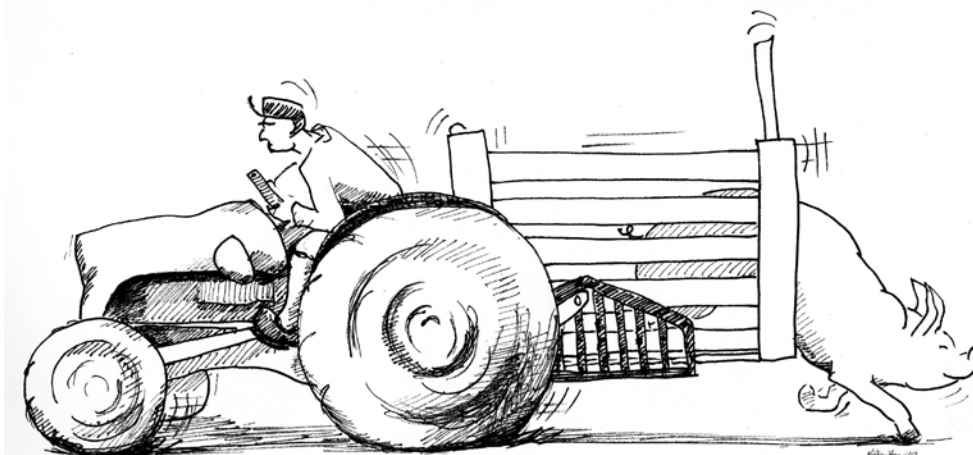
Rānene hadde personlighet og Bjarne kjente hver enkelt godt, så rānens oppgave ble som regel utført raskt og effektivt. Det hendte imidlertid at ikke alt gikk som det skulle. I en periode hadde det kommet inn mange små purker og ungrānen hadde blitt brukt. Da det endelig

kom ei større purke og denne enda til ikke var i skikkelig brunst, fløt det over for gamlerānen. Straks purka kom inn i bingen hans gikk han til angrep. Rānens hjørnetenner er som dolker og et raskt risp i purkelåret åpnet ei lang flenge slik at hvit spekk kom til syne før blodet flommet. Det ble den rānens bane.

Rānene måtte stadig fornyes. Innavl måtte unngås. Det var ikke heldig at en rāne ble brukt på eget avkom eller til nær beslektede purker. Rānene ble derfor kjøpt inn fra avlsstasjoner, gårder som var spesialisert på oppformering av avlsdyr. Der var det lagt vekt på egenskaper som lynne, moregenskaper, kullstørrelse, tilvekst og slaktekvalitet. Sjak i Gudbrandsdalen var kjent som den beste grisebygda, i alle fall på Østlandet. Flere rāner kom derfra i kasser på jernbanen. Andre ble hentet på avlsstasjoner på Ringerike, Romerike og i Vestfold. Jeg var med på flere av disse turene for å hente rāneunge. Best husker jeg en tur til Skedsmo. En nabo var med som kjentmann, vi måtte jo gjennom Oslo. Turen til Skedsmo gikk greit og med rāneungen i kasse bak i «Standarden» (Standard Vanguard varevogn 1952 modell) la vi i vei hjemover. Om årsaken var stengte gater og omkjøring eller rett og slett at vi kom på villstrå i Oslo vet jeg ikke. Kjentmannen var ikke så kjent lenger. Ikke var det noe særlig å rulle ned ruta for å spørre etter veien heller med den griselukta vi hadde inne i bilen. Det ble tatt avgjørelse om å kjøre mest mulig nedover da vi da før eller siden måtte krysse hovedveien til Drammen. Det fungerte. Snart passerte vi Rådhuset og kom helt ut på brygga hvor Nesoddbåten er neste. Etter en snuoperasjon der kom vi oss inn på riktig vei i retning Drammen. Det var en spennende tur som jeg derfor husker den dag i dag.

Episoden med gamlerānen som ble aggressiv er den eneste episoden med skade på dyr eller mennesker jeg kan huske selv om det sikkert kan ha vært andre hendelser. Stort sett gikk det hele veldig greit. Purketrafikken innebar imidlertid mange tunge tak med dytting av purker og løfting av tunge grisekasser. Hvor mange rygger som ble diagnostisert med lumbago vet jeg ikke. Ei heller om årsaken var purkeløft eller andre tunge tak som det var mange av på den tiden.

Det meste går lettere og er mer effektivt i dag. Griseholdet er konsentrert til noen få besetninger og de aller fleste finner det de trenger i butikken. Husholdningenes matavfall går ikke lenger gjennom grisen, men direkte til kompost, deponi eller forbrenning. Borte er purketrafikken, slitet og de tunge løftene. Det er imidlertid litt vemodig å tenke tilbake på det som var. Det hadde sin egen sjarm og var god ressursutnytting.

Tegning av Kristina Steen.

Purrebrev til Konnerud IL

Tekst: Redaksjonen

Faximilen viser et purrebrev fra Ski og Ballklubben VINN (forløperen til Vinn Sande)

Brevet er datert 12. mars 1927 og lyder:

Konnerud Idrettslag, Konnerud

For å få avsluttet regnskapet vedkommende vårt skirenn i Sollibakken den 3. mars d.å. tillater vi oss å anmode om oppgjør for Deres deltakere.

Start kr 32,-

Ærbødigst

Pr. Ski og Ballklubben «Vinn»

Olav Bjerke

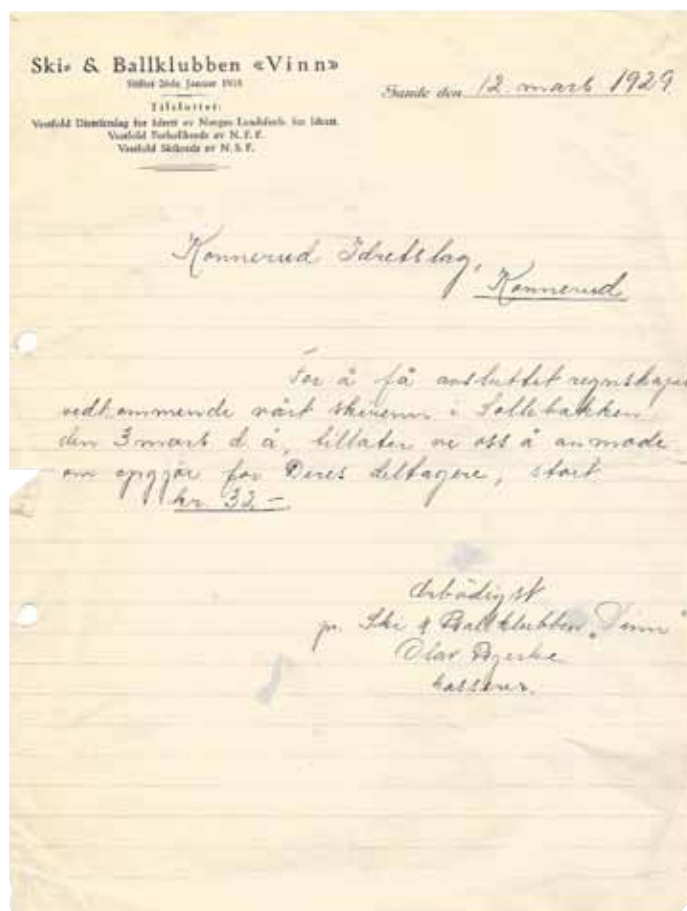
Kasserer

Fra 32 kr til 978 kr

Vi får anta at regningen nå er betalt 84 år senere. I motsatt fall er sikkert kravet foreldet. Om så ikke er tilfelle, har beløpet steget til ca 978 kr idag.

Bildet er noen av Konnerud Idrettslags hoppere klar til innsats i Damåsbakken. Bildet er tatt ved «Øya» på Stordammen i 1929. Fra venstre: Martin Bergflødt, Einar Løvaas, Rolf Pettersvold, Einar Green, Henry Pedersen, Alf Pettersvold, Frithjof Selvevaag, Hjalmar M. Jacobsen, Olaf Bergflødt, John Wisting.

Konnerud Idrettslag er stiftet i 1927 og umiddelbart etter stiftelsen var det en aktiv hopp og langrennsgruppe i laget. Vi vet ikke hvem som deltok i Sollibakken i Sande, men er ganske sikker på at noen av de du ser på bildet var deltakere. Bildet ble tatt samme år (1929) ved Fredli, Stordammen i forbindelse med et skirenn i Damåsbakken. Litt dårlig kvalitet på bildet som er hentet fra KIL's 50-årsberetning i 1977 og det er mange kjente Konnerud navn der.

Skauger

Skauger var et bygdeblad for Skogerbygda som kom ut i sin tid.

I første utgave i 1976 etterlyses en traktorplog.

Spørsmålet er: Har den kommet tilrette,?

Ellers antar vi at både katten og musa idag er historie- 36 år senere.

Reglement for Skoger Herredstyre

Tekst: Per Runar Thoresen

Faximilen vedr. Reglement for Skoger Herredstyre fra 1917 § 1 gir noen refleksjoner.

Før det første skulle møtene bekjentgjøres i hele 4 aviser og kun med 3 dagers varsel.

De kommunestyrevalgte reiste vel ikke så mye den gang og deltok vel ikke på så mange andre møter, så de fleste var vel tilgjengelig på kort varsel,

Bekjentgjørelse i Drammens Tidende og Femtiden er min årgang ganske fortrolig med, men Drammens Blad og Drammens Dagblad gir oss grunn til å stille noen spørsmål.

Hva var dette for slags aviser?

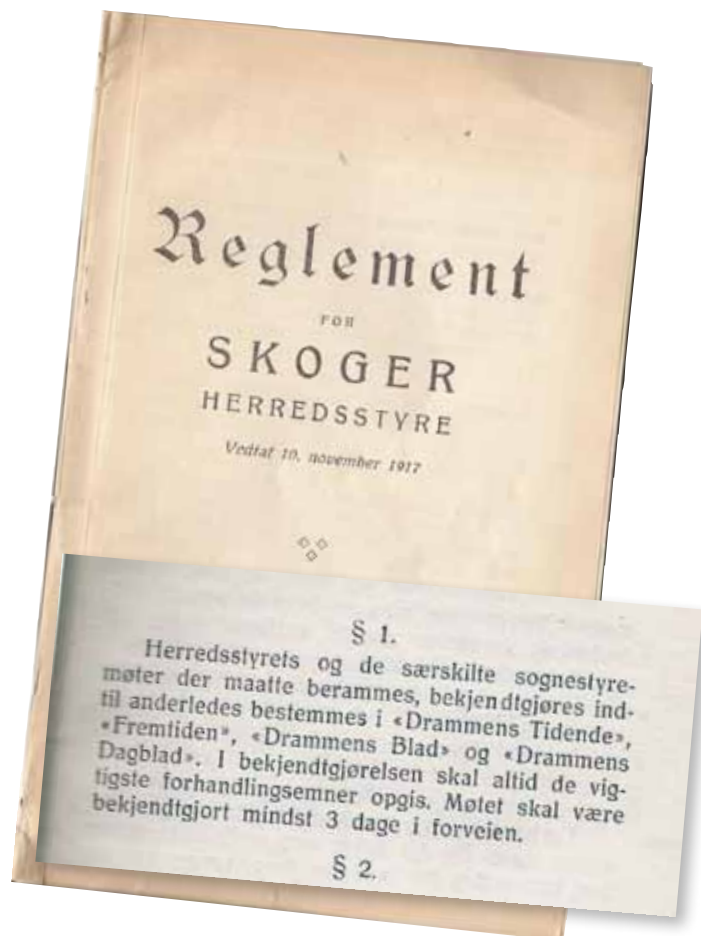
Litt søking i historien gir oss de nødvendige svar:

Drammens Blad

Det var en dagsavis grunnlagt 1851 av Ole Steen som et konservativt organ og direkte etterfølger av Drammens Adresse. Den første redaktør var den konservative overrettsakfører F.W. Bergh som bl.a. engasjerte Bjørnstjerne Bjørnson som korrespondent. Det var forskjellige eiere og redaktører opp gjennom årene. Rundt 1914 besjeftiget avisen og trykkeriet ca. 25 ansatte. I 1923 ble avsen solgt til Drammen frisinne folkeparti og Bondepartiene i Buskerud og Vestfold. Redaksjonen lå i Engene 13. Bladet gikk inn 9. juni 1937 og dets siste redaktør var Kristian Fahlstrøm.

Drammens Dagblad og Buskerud Amtstidende.

Dette var en avis som ble grunnlagt i 1882 men med noe kortere liv. Det var en Venstreavis for Buskerud og Nordre Vestfold. Avisen utkom som middagsavis to timer før de andre avisene i Drammen. Den ble nedlagt i 1923.

Medlem i historielaget?

GRATIS MEDLEMSAVIS! Ønsker du å bli medlem og få dette fine bladet "gratis" i din postkasse?

Bli medlem i Historielaget for kr 175,- pr år.
Familiemedlem kr 250,-.

Send penger med angivelse av avsender til
Konto: 2310.21.21554
Skoger og Konnerud Historielag
Postboks 9112, 3006 Drammen

Du kan også sende e-mail eller ringe til:
e-post: post@skhist.no,
Tore Skjeldrum, tlf. 92 63 82 31

Returadresse:

Skoger og Konnerud Historielag
Postboks 9112, 3006 Drammen

Juletreff på Skalstad

Skalstadamene holder også i år åpent hus og inviterer til koselig avslapping i «gamlestua» i gamle Skalstad Landhandleri.

Småsalg av bl.a. julekaker og mange juleting.

Åpningstider: Lørdagene og søndagene:
30.11 og 1.12 -7 og 8/12 – 14 og 15/12 kl.11 til 16
Onsdager 4 og 11/12 kl. 17 til 20.

Fotogruppa med kurs

Fotogruppa i Historielaget holder åpent møte/kurs på Sørvangen 23. januar 2014 kl. 1900.

- Orientering om vårt bildearkiv, tilgjengelighet og søkemuligheter.
- Hvordan organisere egen bildesamling (lysbord).
- Hjelp til å komme i gang.

Har du bilder som kan være av interesse så ta dem med digitalt eller på papir. Vi hjelper til med å skanne bilder. Bilder kan også sendes som vedlegg til e-post: foto@skhist.no

Alle interesserte er velkommen. Gratis entre.

Historisk bussture høsten 2014

Skoger og Konnerud historielag inviterer alle medlemmer m/følge til en historisk opplevelsestur til Vestfold høsten 2014

Vi besøker:

- Borrehaugene med Midgardssenteret.
- Den nye Gildehallen
- Kanskje Munchs Hus i Åsgårdstrand
- Lunsj på Munchs kafe.

Mer detaljert informasjon i neste nr. av Historielagsnytt samt våre hjemmesider www.skhist.no når tiden nærmer seg

